

2002

No. 67

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIC SURINAME**

WET van 5 september 2002, houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no.1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1993 no.35) en het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) en de Wet Economische Delicten (S.B. 1986 no. 2, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 80).

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIC SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat het wenselijk is het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1993 no. 35), het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) en de Wet Economische Delicten (S.B. 1986 no. 2, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 80) aan te passen en aan te vullen teneinde het mogelijk te maken wederrechtelijk verkregen voordeel te ontnemen en voorwerpen in meer gevallen verbeurd te verklaren;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

ARTIKEL I

In het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1993 no. 35) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. In Boek I wordt "TITEL II Straffen" gewijzigd als volgt:

**TITEL II
Straffen en maatregelen**

**Eerste afdeling
Straffen**

- B. Aan de laatste zin van het derde lid van artikel 34 wordt, onder vervanging van de punt in een komma, toegevoegd: behoudens in het geval van vervangende hechtenis ingevolge artikel 40a.
- C. Na artikel 40 worden twee nieuwe artikelen 40a en 40b toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 40a

1. Bij de uitspraak of beschikking waarbij de verplichting is opgelegd tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, beveelt de rechter voor het geval dat noch volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, dat vervangende hechtenis zal worden toegepast.
2. De vervangende hechtenis op grond van dit artikel op te leggen kan op ten hoogste zes jaren worden bepaald.

3. De duur van deze vervangende hechtenis wordt niet verminderd door het voldoen van slechts een gedeelte van het verschuldigde bedrag.

Artikel 40b

Op de tenuitvoerlegging van vervangende hechtenis is het bepaalde in artikel 29 niet van toepassing.

- D. Artikel 50 wordt gewijzigd als volgt:

Verbeurdverklaring kan worden uitgesproken bij veroordeling wegens enig strafbaar feit.

- E. Na artikel 50 worden 3 nieuwe artikelen 50a, 50b en 50c toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 50a

1. Vatbaar voor verbeurdverklaring zijn:
- a. voorwerpen die geheel of grotendeels door middel van of uit de baten van het strafbare feit zijn verkregen;
  - b. voorwerpen met betrekking tot welke het feit is begaan;
  - c. voorwerpen met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid;
  - d. voorwerpen met behulp van welke de opsporing van het feit is belemmerd;
  - e. voorwerpen die tot het begaan van het feit zijn vervaardigd of bestemd;
  - f. zakelijke rechten op of persoonlijke rechten ten aanzien van de onder a tot en met e bedoelde voorwerpen.

2. Voorwerpen als bedoeld in lid 1 onder a tot en met e die ten tijde van de terechtzitting niet aan de veroordeelde toebehoren kunnen alleen verbeurd worden verklaard indien:
- a. degene aan wie zij toebehoren op het moment waarop hij de voorwerpen kreeg dan wel, indien dat tijdstip later is, het moment waarop het strafbare feit begaan werd bekend was met hun verkrijging door middel van het strafbare feit of met het gebruik of de bestemming in verband daarmee, dan wel die verkrijging, dat gebruik of die bestemming redelijkerwijs had kunnen vermoeden, of
  - b. niet kan worden vastgesteld aan wie zij toebehoren.
3. Rechten als bedoeld in lid 1 onder f, die niet aan de veroordeelde toebehoren kunnen alleen verbeurd worden verklaard, indien degene aan wie zij toebehoren op het moment waarop hij de rechten verwierf dan wel, indien dat tijdstip later is, het moment waarop het strafbare feit begaan werd bekend was met de verkrijging van de voorwerpen waarop of ten aanzien waarvan deze rechten bestaan door middel van het strafbare feit, of met het gebruik of de bestemming in verband daarmee, dan wel die verkrijging, dat gebruik of die bestemming redelijkerwijs had kunnen vermoeden.
4. Onder voorwerpen worden begrepen alle vermogensbestanddelen, zoals roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten.
5. De verbeurdverklaring van een voorwerp sluit de verbeurdverklaring van daarbij behorende rechten in, tenzij de rechter anders bepaalt.

Artikel 50b

In de verbeurdverklaring van een voorwerp is begrepen de verpakking, tenzij de rechter het tegendeel bepaalt.

Artikel 50c

1. Bij de verbeurdverklaring van voorwerpen kan de rechter voor het geval waarin de verbeurdverklaarde voorwerpen meer zouden opbrengen dan een in de uitspraak vastgesteld bedrag, bevelen dat het verschil wordt vergoed.
  2. De rechter kent een vergoeding, als bedoeld in lid 1, of een geldelijke tegemoetkoming toe wanneer dit nodig is om te voorkomen dat de verdachte, of een ander aan wie de verbeurdverklaarde voorwerpen toebehoren, onevenredig zou worden getroffen.
  3. De rechter bepaalt aan wie het bedrag van de vergoeding of tegemoetkoming wordt uitbetaald; zulks laat ieders recht op dit bedrag onverlet.
- F. Na artikel 54 worden 4 nieuwe artikelen 54a, 54b, 54c en 54d toegevoegd, luidende als volgt:

Tweede afdeling
Maatregelen

Artikel 54a

Alle kosten van tenuitvoerlegging van de in deze afdeling bedoelde maatregelen, met uitzondering van de kosten van het verhaal, de invorderingskosten daaronder begrepen, komen ten laste van de staat; al hetgeen door die tenuitvoerlegging wordt verkregen komt ten bate van de staat.

Artikel 54b

1. Onttrekking aan het verkeer en de verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden uitgesproken:
  - 1e. bij de rechterlijke einduitspraak waarbij iemand wegens een strafbaar feit wordt veroordeeld;
  - 2e. bij een andere rechterlijke einduitspraak waarbij wordt vastgesteld dat een strafbaar feit is begaan;
  - 3e. bij een afzonderlijke rechterlijke beschikking op vordering van het openbaar ministerie waarbij wordt vastgesteld dat een strafbaar feit is begaan.
2. Deze maatregelen kunnen tezamen met straffen en met andere maatregelen worden opgelegd.
3. De verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel mag alleen bij afzonderlijke beschikking worden opgelegd als een strafrechtelijk financieel onderzoek tegen de betrokkene aan de vordering is voorafgegaan dat uiterlijk zes maanden voor de vordering is afgesloten.

Artikel 54c

1. Vatbaar voor onttrekking aan het verkeer zijn alle in beslag genomen voorwerpen:
  - 1e. die geheel of grotendeels door middel van of uit de baten van het feit zijn verkregen;
  - 2e. met betrekking tot welke het feit is begaan;
  - 3e. met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid;
  - 4e. met behulp van welke de opsporing van het feit is belemmerd;
  - 5e. die tot het begaan van het feit zijn vervaardigd of bestemd,

een en ander voor zover zij van zodanige aard zijn, dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of met het algemeen belang.

2. Vatbaar voor onttrekking aan het verkeer zijn bovendien de aan de dader of verdachte toebehorende voorwerpen van zodanige aard dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of met het algemeen belang, welke bij gelegenheid van het onderzoek naar het door hem begane feit, dan wel het feit waarvan hij wordt verdacht, zijn aangetroffen, doch alleen indien de voorwerpen kunnen dienen tot het begaan of de voorbereiding van soortgelijke feiten, dan wel tot de belemmering van de opsporing daarvan.
3. De artikelen 50b en 50c zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 54d

1. De verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kan aan iemand worden opgelegd indien en voorzover wederrechtelijk voordeel is verkregen door middel van of uit de baten van een strafbaar feit waarvan de rechter bewezen acht dat hij het heeft begaan.
2. Indien op grond van het eerste lid een verplichting tot betaling wordt opgelegd kan deze tevens betrekking hebben op voordeel dat is verkregen door middel van of uit de baten van andere strafbare feiten, waaromtrent voldoende aanwijzingen bestaan dat zij door hem zijn begaan.

3. Indien op het in het eerste lid bedoelde feit een maximale geldboete is gesteld van f. 100.000.- of meer, kan de opgelegde verplichting tot betaling betrekking hebben op alle voordeel waarvan aannemelijk is dat de verdachte het op enigerlei wijze wederrechtelijk heeft verkregen.
  4. De rechter stelt het bedrag vast waarop het wederrechtelijk verkregen voordeel wordt geschat; onder voordeel is besparing van kosten begrepen; aan benadeelde derden in rechte toegekende vorderingen worden op het voordeel in mindering gebracht.
  5. De rechter kan het te betalen bedrag lager vaststellen dan het geschatte voordeel; rekening wordt gehouden met in eerdere rechterlijke beslissingen opgelegde verplichtingen tot betaling van een geldbedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.
- G. In artikel 241, eerste lid, wordt, onder vervanging van de punt achter het gestelde onder 2e door een puntkomma, een nieuw punt toegevoegd, luidende:
- 3e. hij die opzettelijk voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel als bedoeld in artikel 54d aan te tonen, met het oogmerk om de inbeslagneming daarvan te beletten, te belemmeren of te verijdelen, verbergt, vernietigt, wegmaakt of aan het onderzoek van de ambtenaren van de politie of justitie onttrekt, dan wel door het opzettelijk verstrekken van gegevens of inlichtingen aan derden die inbeslagneming belet, belemmert of verijdt.

ARTIKEL II

In het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. Paragraaf 1 van de derde afdeling van titel IV van het eerste boek van het Wetboek van Strafvordering komt te luiden: Algemene bepalingen.

B. Artikel 82 wordt vervangen door:

1. Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan het licht te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen.
2. Voorts zijn vatbaar voor inbeslagneming alle voorwerpen welke verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen.

C. Na artikel 82 wordt een nieuw artikel 82a toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 82a

1. Beslag op vorderingen wordt gelegd en beëindigd door een schriftelijke kennisgeving aan de schuldenaar.
2. Beslag op rechten aan toonder of order geschiedt door beslag op het papier.

3. Beslag op luchtvaartuigen, schepen en onroerende registergoederen kan worden aangetekend en doorgehaald in registers; daartoe wordt de tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder ingeroepen; het leggen en beëindigen van het beslag wordt meegedeeld of betekend aan de belanghebbenden.

4. Rechtshandelingen ter zake van een voorwerp waarop blijkens een aantekening in het register beslag is gelegd zijn nietig, behoudens schriftelijke instemming van de vervolgingsambtenaar.

D. Na artikel 86 wordt een nieuw artikel 86a toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 86a

1. Krachtens een schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris, door deze tijdens het gerechtelijk vooronderzoek ambtshalve of op vordering van de vervolgingsambtenaar verleend, is een opsporingsambtenaar op vertoon van een afschrift van de machtiging bevoegd, ten einde inzicht te verkrijgen in de vermogenspositie van degene tegen wie het onderzoek is gericht, aan een ieder te bevelen hem op de eerste vordering:
  - a. opgave te doen of inzage of afschrift te geven van bescheiden of gegevens;
  - b. op te geven of, en zo ja welke, vermogensbestanddelen hij onder zich heeft of heeft gehad, welke toebehoren of hebben toebehoord aan degene tegen wie het onderzoek is gericht;
  - c. en aldus verstrekke schriftelijke bescheiden in beslag te nemen.

2. Het bevel wordt niet gericht aan degene tegen wie het onderzoek is gericht.
  3. Een geldige reden tot weigering aan het bevel te voldoen op grond van bevoegdheid tot verschoning bestaat voor de personen in artikel 93 lid 2 bedoeld, onder de daar omschreven voorwaarden.
- E. In artikel 91 worden, onder vernummering van lid 2 tot lid 4, twee nieuwe leden 2 en 3 toegevoegd, luidende als volgt:
2. In afwijking van artikel 82 zijn tevens alle voorwerpen die kunnen dienen tot bewaring van het recht tot verhaal voor een op te leggen geldboete of een op te leggen verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel vatbaar voor inbeslagneming uit hoofde van dit artikel.
  3. De rechter-commissaris kan bepalen dat inbeslaggenomen voorwerpen tot bewaring van het recht tot verhaal voor een op te leggen geldboete of een op te leggen verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kunnen worden gehouden.
- F. Aan artikel 92 wordt een nieuw lid 3 toegevoegd, luidende als volgt:
3. De rechter-commissaris kan, teneinde inzicht te verkrijgen in de vermogenspositie van degene tegen wie het onderzoek is gericht, de bevelen geven, genoemd in artikel 86a lid 1 onder a en b; artikel 86a leden 2 en 3, zijn van toepassing.

- G. Aan artikel 103 wordt na lid 3 een lid 4 toegevoegd, luidende als volgt:
4. De in Lijst I behorend bij de Wet op de Verdovende Middelen (S.B. 1998 no. 14) genoemde middelen zijn niet geschikt voor opslag.
- H. Aan artikel 105 wordt na lid 3 een lid 4 toegevoegd, luidende als volgt:
4. Als voorwaarde voor teruggave van een voorwerp kan door het openbaar ministerie zekerheidstelling worden verlangd.
- I. De vierde afdeling van titel IV van boek I wordt ingetrokken.
- J. Na artikel 128 wordt een nieuw artikel 128a toegevoegd, luidende als volgt:
- Onder voorwerpen worden begrepen alle vermogensbestanddelen, zowel roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten.
- K. Aan artikel 172 wordt na lid 1, onder vernummering van de leden 2 en 3, een nieuw lid 2 toegevoegd, luidende als volgt:
2. Bestaat een redelijk vermoeden dat de verdachte wederrechtelijk voordeel van enig belang heeft verkregen, dan kan het gerechtelijk vooronderzoek mede worden gericht op de bepaling van dit voordeel, met het oog op de ontneming daarvan op grond van artikel 54d van het Wetboek van Strafrecht.

L. Artikel 217 wordt gewijzigd als volgt:

1. Indien de rechter-commissaris oordeelt dat het gerechtelijk vooronderzoek is voltooid of dat tot voortzetting daarvan geen grond bestaat, sluit hij het onderzoek bij een beschikking waarin de reden der sluiting is vermeld.
2. De rechter-commissaris doet deze beschikking toekomen aan de vervolgingsambtenaar en, indien deze bekend is, aan de verdachte.
3. Indien de vervolgingsambtenaar aan de rechter-commissaris schriftelijk mededeelt dat van verdere vervolging wordt afgezien, eindigt het gerechtelijk vooronderzoek.

M. De artikelen 218 en 219 worden ingetrokken.

N. In artikel 220 lid 1 wordt "artikel 217 eerste lid" vervangen door: artikel 217 lid 3.

O. Artikel 221 lid 1 wordt gewijzigd als volgt:

Indien het gerechtelijk vooronderzoek gesloten is, doch het onderzoek op de terechtzitting nog niet is aangevangen, kan het Hof van Justitie, op de vordering van de vervolgingsambtenaar of op het verzoek van de verdachte, de rechter-commissaris het verrichten van bepaalde handelingen van nader onderzoek opdragen; de rechter-commissaris kan door de vervolgingsambtenaar gevorderde of door de verdachte verzochte onderzoekshandelingen ook zonder dergelijke opdracht verrichten.

P. Na de derde titel van het tweede boek wordt een titel III A toegevoegd, luidende als volgt:

Titel III A
Strafrechtelijk financieel onderzoek

Artikel 221a

1. Een strafrechtelijk financieel onderzoek kan slechts worden ingesteld krachtens een machtiging, gegeven op grond van artikel 344a; het wordt bij schriftelijke beschikking ingesteld door de vervolgingsambtenaar; deze beschikking wordt aan de verdachte betekend.
2. Een strafrechtelijk financieel onderzoek is gericht op de bepaling van het door de verdachte wederrechtelijk verkregen voordeel, met het oog op de ontneming daarvan op grond van artikel 54d van het Wetboek van Strafrecht.

Artikel 221b

1. Krachtens de ingevolge artikel 344a gegeven machtiging is een opsporingsambtenaar op vertoon van een afschrift van de machtiging bevoegd, ten einde inzicht te verkrijgen in de vermogenspositie van degene tegen wie het onderzoek is gericht, aan een ieder te bevelen hem op de eerste vordering:
  - a. opgave te doen of inzage of afschrift te geven van bescheiden of gegevens;
  - b. op te geven of, en zo ja welke, vermogensbestanddelen hij onder zich heeft of heeft gehad, welke toebehoren of hebben toebehoord aan degene tegen wie het onderzoek is gericht;
  - c. en aldus verstrekte schriftelijke bescheiden in beslag te nemen.

2. Het bevel wordt niet gericht aan degene tegen wie het onderzoek is gericht.
3. Een geldige reden tot weigering aan het bevel te voldoen op grond van bevoegdheid tot verschoning bestaat voor de personen in artikel 93 lid 2 bedoeld, onder de daar omschreven voorwaarden.

Artikel 221c

1. Tijdens het strafrechtelijk financieel onderzoek is de vervolgingsambtenaar bevoegd alle voorwerpen die kunnen dienen tot bewaring van het recht tot verhaal voor een op te leggen verplichting tot betaling van een geldsbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel in beslag te nemen.
2. Indien de vervolgingsambtenaar zulks noodzakelijk acht, vordert hij dat de rechter-commissaris ter inbeslagneming huiszoeking doet of andere hem krachtens lid 3 toekomstende bevoegdheden uitoefent.
3. Aan de rechter-commissaris komen tijdens het strafrechtelijk financieel onderzoek dezelfde bevoegdheden toe als tijdens een gerechtelijk vooronderzoek, met dien verstande dat:
  - a. een verlof van het Hof van Justitie voor het doen van huiszoeking ter inbeslagneming niet is vereist;
  - b. hij ook bevoegd is huiszoeking te doen ter inbeslagneming van brieven of andere geschriften welke kunnen dienen om ten aanzien van degene tegen wie het onderzoek is gericht wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen, of de uitlevering van deze brieven en andere geschriften te bevelen;

- c. hij niet gehouden is degene tegen wie het onderzoek is gericht of diens raadsman tot bijwoning van enige door hem te verrichten onderzoekshandeling toe te laten.

Artikel 221d

1. Zodra de vervolgingsambtenaar oordeelt dat het strafrechtelijk financieel onderzoek is voltooid of dat tot de voortzetting daarvan geen grond bestaat, sluit hij het onderzoek bij schriftelijke gedagtekende beschikking; hij zendt deze beschikking aan de rechter-commissaris en doet een afschrift betekenen aan degene tegen wie het strafrechtelijk financieel onderzoek is gericht, onder mededeling van het recht tot kennisneming van de stukken van het onderzoek.
2. Degene tegen wie het onderzoek gericht is, kan het Hof van Justitie verzoeken de beëindiging van het onderzoek te bevelen. Het Hof kan zich in dat geval de stukken van het onderzoek doen overleggen.
3. De verzoeker wordt door het Hof gehoord, althans opgeroepen. Indien nog geen zes maanden verstreken zijn sinds een vorig verzoek uit hoofde van dit artikel is ingediend, kan het Hof het verzoek echter zonder nader onderzoek niet-ontvankelijk verklaren.
4. Indien het verzoek het Hof gegrond voorkomt, kan het de vervolgingsambtenaar bevelen het strafrechtelijk financieel onderzoek te sluiten, doch niet dan nadat deze is gehoord.

5. Een gesloten strafrechtelijk financieel onderzoek kan slechts worden heropend krachtens een nadere machtiging, door de rechter-commissaris op vordering van de vervolgingsambtenaar verleend.
- Q. In artikel 223 lid 1 wordt "artikel 217 eerste lid" vervangen door: artikel 217 lid 3.
- R. In artikel 224 lid 1 wordt "uiterlijk binnen een maand nadat de beschikking tot sluiting daarvan voor de verdachte onherroepelijk is geworden" gewijzigd als volgt: uiterlijk binnen een maand nadat het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten.
- S. In artikel 226 lid 3 wordt "artikel 217 eerste lid" vervangen door: artikel 217 lid 3.
- T. In artikel 235 lid 4 vervalt de zinsnede "van de termijn, bedoeld in artikel 218, eerste lid".
- U. Artikel 237 vervalt.
- V. Aan artikel 339 wordt na lid 3 een lid 4 toegevoegd, luidende als volgt:
4. Het Hof kan de teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen onder zekerheidstelling gelasten; daarbij kan het Hof een termijn stellen waarbinnen de zekerheidstelling moet geschieden.
- W. Na artikel 344 wordt een artikel 344a toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 344a

1. De rechter kan het openbaar ministerie in het vonnis machtigen een strafrechtelijk financieel onderzoek in te stellen.
  2. Een dergelijke machtiging kan slechts worden verleend indien de rechter bewezen acht dat de verdachte een strafbaar feit heeft begaan waarop een gevangenisstraf staat van zes jaar of hoger, door middel waarvan of uit de baten van welk strafbare feit hij een aanmerkelijk voordeel wederrechtelijk heeft verkregen.
  3. Het vonnis bevat de gronden waarop de beslissing tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek steunt.
- X. In artikel 460 worden de volgende wijzigingen aangebracht:
- (1). in lid 2 vervallen de woorden ",doch uiterlijk binnen twee jaar na de inbeslagneming der voorwerpen of de kennisneming der gegevens";
  - (2). aan lid 2 wordt een volzin toegevoegd, luidende als volgt: Het klaagschrift is niet ontvankelijk indien het is ingediend op een tijdstip waarop drie maanden zijn verstreken sedert de vervolgde zaak tot een einde is gekomen;
  - (3). in lid 3 wordt de zinsnede "binnen de in het voorgaande lid bedoelde termijn" vervangen door: zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen drie jaar na de inbeslagneming der voorwerpen of de kennisneming der gegevens,.

Y. Artikel 462 wordt gewijzigd als volgt:

1. Zodra het openbaar ministerie bemerkt, dat een in beslag genomen, verbeurd verklaard of aan het verkeer onttrokken voorwerp geheel of gedeeltelijk aan een ander dan de verdachte of veroordeelde toebehoort, stelt het die persoon indien mogelijk in kennis van de bevoegdheden die hij heeft ingevolge de beide voorgaande artikelen.
2. Een dergelijke kennisgeving blijft achterwege indien de betreffende persoon ermee bekend is dat het voorwerp inbeslaggenomen, verbeurdverklaard of aan het verkeer onttrokken is.

Z. Na artikel 465 wordt een artikel 465a toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 465a

1. Bevoegd tot het geven van beschikkingen als bedoeld in artikel 54b eerste lid onder 3e van het Wetboek van Strafrecht is het gerecht waarvoor de zaak in eerste aanleg zal worden vervolgd, is vervolgd of had kunnen worden vervolgd.
2. De beschikking wordt niet gegeven dan op een met redenen omklede vordering van de vervolgingsambtenaar.

3. Is bekend aan wie de voorwerpen toebehoren waarvan de onttrekking aan het verkeer wordt gevorderd, dan wordt die persoon een afschrift van de vordering betekend; indien de vordering strekt tot het opleggen van een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, wordt een afschrift van de vordering aan de betrokkene betekend.
4. Indien een belanghebbende aanwezig is beslist de rechter niet dan nadat de belanghebbende in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord; hij wordt, alvorens te worden gehoord, in de gelegenheid gesteld van de stukken van het onderzoek kennis te nemen; belanghebbende is voor de toepassing van dit artikel slechts degene aan wie het aan het verkeer onttrokken of te onttrekken goed toebehoort, alsmede degene tegen wie een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel wordt gevorderd of aan wie een dergelijke verplichting is opgelegd.
5. De beschikking is met redenen omkleed; zij wordt onverwijld aan de belanghebbende, zo deze bekend is, betekend.
6. De vervolgingsambtenaar kan binnen veertien dagen na dagtekening van de beschikking hoger beroep instellen en de belanghebbende binnen veertien dagen na de betekening; indien een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel is opgelegd kan de belanghebbende hoger beroep instellen tot veertien dagen nadat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de beschikking hem bekend is.

7. De belanghebbende die hoger beroep heeft ingesteld of die overeenkomstig lid 4 is gehoord kan geen beklag doen overeenkomstig artikel 461.
- AA. Aan artikel 507 wordt, onder vernummering van de huidige tekst tot lid 1, een lid 2 toegevoegd, luidende als volgt:
2. Verbeurdverklaring van luchtvaartuigen, schepen en onroerende registergoederen geschiedt door overschrijving van de eigendom in de betreffende registers.
- BB. Na artikel 507 wordt een artikel 507a toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 507a

1. De verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel wordt ten uitvoer gelegd als een geldboete ten belope van het opgelegde bedrag.
2. Op vordering van de vervolgingsambtenaar of op schriftelijk verzoek van degene aan wie de maatregel is opgelegd kan het Hof van Justitie het bedrag verminderen of kwijtschelden; is het bedrag reeds betaald of verhaald, dan kan de rechter bevelen dat het geheel of gedeeltelijk zal worden teruggegeven of aan een door hem aangewezen derde zal worden uitgekeerd; het bevel laat ieders recht op het teruggegeven of uitgekeerde bedrag onverlet.

3. Het vastgestelde bedrag kan slechts worden kwijtgescholden of verminderd op grond van omstandigheden die zich na de oplegging hebben voorgedaan, of die ten tijde daarvan niet of niet volledig aan de rechter bekend waren.
4. De rechter beslist, de vervolgingsambtenaar gehoord, na verhoor of behoorlijke oproeping van degene aan wie de maatregel is opgelegd; deze kan zich door een advocaat of bijzonder daartoe gemachtigde doen bijstaan; de advocaat of gemachtigde wordt in de gelegenheid gesteld de nodige opmerkingen te maken.
5. De vordering en het verzoek kunnen niet meer worden gedaan nadat twee jaren zijn verstreken sedert de dag waarop het bedrag, of het laatste gedeelte daarvan, is verhaald.
6. De rechter kan ambtshalve bevelen dat de maatregel of de vervangende hechtenis, hangende zijn beslissing, niet zal worden tenuitvoergelegd.
7. De beschikking wordt aan degene tegen wie de maatregel is opgelegd betekend.

ARTIKEL III

In de Wet Economische Delicten" (S.B. 1986 no. 2, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 80), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- A. Artikel 5 wordt gewijzigd als volgt:
- (1).sub c wordt vervangen door:
verbeurdverklaring van voorwerpen als in het Wetboek van Strafrecht geregeld;
- (2).sub d wordt vervangen door:
verbeurdverklaring van voorwerpen en vorderingen behorend tot de onderneming alwaar de veroordeelde het bedrijf uitoefende, waarin hij zich aan het economisch delict heeft schuldig gemaakt en die vallen onder artikel 50 a lid 1 van het Wetboek van Strafrecht.
- B. Artikel 6 lid 1 sub c wordt gewijzigd als volgt:
het opleggen van de verplichting tot voldoening van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel als in het Wetboek van Strafrecht geregeld.

ARTIKEL IV

1. Deze wet wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
2. Zij treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.

3. De Minister van Justitie en Politie is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de 5e september 2002

R.R. VENETIAAN.

Uitgegeven te Paramaribo, de 23 ste september 2002.
De Minister van Binnenlandse Zaken ,

U. JOELLA - SEWNUNDUN.

WET van 5 september 2002, houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafrecht, (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1993 no. 35), het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) en de Wet Economische Delicten (S.B. 1986 no. 2, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 80).

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. INLEIDING

In het Verdrag van Wenen tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen van 20 december 1988 wordt onder andere sterk de nadruk gelegd op de wenselijkheid, de winsten die met drugsdelicten worden behaald, af te romen. Dit wetsontwerp strekt ertoe, dat aspect in onze wetgeving tot zijn recht te laten komen. Daartoe wordt een samenhangend geheel van wijzigingen in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering voorgesteld. Tevens worden in dit wetsontwerp enige aanpalende onderwerpen die deze wetboeken betreffen meegenomen.

2. DE UITBREIDING VAN DE VERBEURDVERKLARING

De wijziging van de algemene verbeurdverklaringsregeling vloeit voort uit artikel 5.1 en 5.6, in combinatie met artikel 3 van het Verdrag van 1988. Artikel 5.1 onder a en b verplichten, kort gezegd, tot het invoeren van de mogelijkheid van confiscatie van opbrengsten uit in artikel 3 van het verdrag omschreven feiten, alsmede van verdovende middelen, psychotrope stoffen en hulpmiddelen die zijn bestemd om te worden gebruikt bij het begaan van deze strafbare feiten.

Artikel 5.6 bepaalt dat voorwerpen waarin opbrengsten van deze strafbare feiten zijn omgezet, alsmede voordelen uit deze opbrengsten verworven eveneens aan de in dit artikel omschreven maatregelen worden onderworpen.

Artikel 3 verplicht, zo blijkt ook elders in dit wetsontwerp, tot het strafbaarstellen van een reeks van gedragingen. In ons land is een groot aantal daarvan buiten de wetgeving met betrekking tot de verdovende middelen strafbaar gesteld, een uitbreiding van de verbeurdverklaring aldaar zou daarom niet voldoende zijn geweest. Teneinde aan de verdragsverplichtingen tegemoet te komen, is daarom een wijziging van de verbeurd-verklaringsregeling in het algemeen deel van het Wetboek van Strafrecht voorgesteld.¹

Deze wijziging is niet de enige, die uit artikel 5 van het Verdrag van 1988 voortvloeit. Verbeurdverklaring is een -bijkomende - straf. Dat maakt, dat zij in principe slechts kan worden opgelegd, als de verdachte wordt veroordeeld. Het Verdrag van 1988 eist evenwel niet, dat er daadwerkelijk wordt veroordeeld.

Als een strafbaar feit als in artikel 3 van het Verdrag bedoeld is gepleegd, moet reeds "confiscatie" (waarin ligt opgesloten: blijvende onttrekking aan de beslagene) van het voorwerp dan wel van de opbrengst plaatsvinden; een strafbare dader is niet vereist. Daarom wordt in het kader van deze wetswijziging voorgesteld een tweetal maatregelen in te voeren die ook door de rechter kunnen worden opgelegd als er geen veroordeling volgt, maar wel wordt vastgesteld dat er een strafbaar feit is gepleegd.

---

1. De voorgestelde verbeurdverklaringsregeling lijkt enigszins op die welke opgenomen is in het Decreet economische delicten. Dit Decreet wordt ingevolge *Artike1 III* aangepast aan het voorliggende wetsontwerp.

Dat zijn de onttrekking aan het verkeer (voor "gevaarlijke" voorwerpen) en de verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (voor "opbrengsten"). Over deze beide maatregelen volgt meer in de volgende paragrafen.

De nieuwe verbeurdverklaringsregeling kent de volgende belangrijke verschilpunten met de huidige regeling in het Wetboek van Strafrecht.

- Verbeurdverklaring kan bij alle strafbare feiten worden opgelegd.
- Naast de voorwerpen waarmee het feit is gepleegd en die welke erdoor zijn verkregen zijn andere categorieën toegevoegd.
- Voorwerpen die niet aan de veroordeelde toebehoren kunnen onder omstandigheden eveneens worden verbeurdverklaard.
- Het begrip "voorwerpen" omvat veel meer vermogensbestand-delen dan tot dusver.
- De rechter kan bepalen dat een bepaald bedrag wordt terugbetaald.

3. DE ONTTREKKING AAN HET VERKEER

De invoering van de maatregel onttrekking aan het verkeer in het Wetboek van Strafrecht² heeft, net als de herziening van de verbeurdverklaring, zijn oorzaak in artikel 5 van het Verdrag uit 1988. Anders dan deze verbeurdverklaring is de onttrekking aan het verkeer een maatregel, die in zekere zin een opvolger is van de "vernietiging" op grond van artikel 196 van het oude Wetboek van Strafvordering.

2. In het Wetboek van Strafvordering van 1979 komen al wel enige bepalingen voor waarin reeds wordt vooruitgelopen op de invoering van deze maatregel: vergelijk bijvoorbeeld artikel 461 Wetboek van Strafvordering. Zie hieromtrent bij voorbeeld T. Schalken en L. v.d. Valk in het Surinaams Juristenblad van 1978, *Totstandkoming en inhoud van het nieuw wetboek van Strafvordering. Hoofdtrekken van het oorspronkelijk regeringsontwerp* blz. 90.

Dat maatregelkarakter wordt reeds duidelijk uit de wettelijke voorwaarde die de kern van deze sanctie vormt. Onttrekking is slechts mogelijk van een voorwerp dat van zodanige aard is, dat het ongecontroleerde bezit ervan in strijd is met de wet of met het algemeen belang. Het gaat erom, voorwerpen die in de maatschappij niet "op hun plaats" zijn, daaruit te halen. Niet de bestraffing van een persoon, maar de beveiliging van de samenleving staat voorop.

Het directe nut van de invoering van deze maatregel bij drugszaken springt in het oog. Als in een strafzaak een vrijspraak volgt, is verbeurdverklaring niet mogelijk. Deze maatregel maakt het mogelijk in dat geval toch tot vernietiging van de inbeslaggenomen middelen over te gaan. Zij heeft echter ook een indirect nut. Door haar invoering staat vast, dat inbeslaggenomen drugs in elk geval, ongeacht de aard van de rechterlijke beslissing in de hoofdzaak, vernietigd kunnen worden: ofwel na veroordeling, ofwel na vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging, ofwel na een afzonderlijke beschikking.

Dat maakt dat vernietiging voorafgaande aan de terechtzitting niet op bezwaren stuit als het bewaren van de drugs - zoals gewoonlijk - niet noodzakelijk is voor de waarheidsvinding. Vernietiging op zeer korte termijn na de inbeslagneming wordt door het invoeren van deze maatregel derhalve mogelijk gemaakt. Teneinde dit effect van de invoering van deze maatregel bij hard drugs zeker te stellen is overigens ook een toevoeging aan artikel 103 Wetboek van Strafvordering voorgesteld.³

Opgemerkt zij nog, dat deze maatregel vanzelfsprekend ook in andere dan drugszaken (te denken valt aan verboden wapenbezit) zijn nut kan bewijzen.

3. Deze toevoeging spoort met de bestaande praktijk.

De rechter die tot onttrekking aan het verkeer wil overgaan, wordt in de gekozen opzet niet overvraagd. Indien er sprake is van een veroordeling, hoeft hij slechts na te gaan of het voorwerp valt in de categorieën van artikel 54c. Iets lastiger is het, als hij tot een andere einduitspraak (zoals een vrijspraak of een ontslag van alle rechtsvervolgning) komt. Hij moet in dat geval vaststellen dat een strafbaar feit is gepleegd. Dat strafbaar feit hoeft niet begaan te zijn door degene die is vrijgesproken: voldoende is, in de context van drugs bijvoorbeeld, dat iemand (anders) de drugs illegaal aanwezig heeft gehad. Niet vereist is, dat er een strafbare dader is: schulduitsluitingsgronden doen niet ter zake. Ingeval er sprake is van een rechtvaardigingsgrond of een kwalificatie-uitsluitingsgrond is er in deze context evenwel niet sprake van een strafbaar feit. De rechter moet derhalve vaststellen dat het feit in een delictomschrijving valt en wederrechtelijk is. In geval de onttrekking aan het verkeer bij afzonderlijke beschikking wordt gevraagd, hoeft de rechter eveneens slechts na te gaan of de voorwerpen onder artikel 54c vallen, en of er een strafbaar feit is begaan. Overigens gaat zulks gewoonlijk op in de vaststelling dat het voorwerp onder artikel 54c valt: het begrip "feit" in artikel 54c moet gelezen worden als strafbaar feit. Dat deze voorwaarde (nog eens) afzonderlijk is opgenomen, is om te benadrukken dat hij zich er ter dege rekenschap van geeft dat een feit is gepleegd dat inderdaad strafbaar is. Het grootste processuele novum is wellicht de afzonderlijke rechterlijke beschikking. Zo'n afzonderlijke rechterlijke beschikking kan in de eerste plaats voorafgaand aan de terechtzitting worden gevorderd, ook als de vervolgingsambtenaar nog tot vervolging wil overgaan. Vooral bij gevaarlijke voorwerpen (zoals wapens) kan het wenselijk zijn zo spoedig mogelijk tot onttrekking aan het verkeer en de daarop volgende vernietiging over te gaan.

Overigens is het vorderen van een afzonderlijke beschikking voorafgaand aan de terechtzitting met het oog op de onttrekking aan het verkeer van hard drugs na invoering van deze wet niet nodig om tot vernietiging daarvan te kunnen overgaan: deze goederen zijn niet geschikt om te worden bewaard, en kunnen daarom na machtiging door een vervolgingsambtenaar onmiddellijk na inbeslagneming worden vernietigd. Hetzelfde zal gewoonlijk gelden voor soft drugs.

Zo'n afzonderlijke beschikking kan echter ook nog na afloop van de terechtzitting worden gevorderd. Dat laatste kan met name voorkomen als de rechter de ter terechtzitting aanwezige gegevens onvoldoende oordeelde om te kunnen beslissen of het in casu om een strafbaar feit ging. In dat geval kan de vervolgingsambtenaar op deze wijze alsnog de onttrekking aan het verkeer bewerkstelligen. Denkbaar is ook, dat de rechter in de hoofdzaak vergeten is de onttrekking aan het verkeer te bevelen. Tenslotte is het ook heel goed mogelijk dat de vervolgingsambtenaar de zaak niet ter terechtzitting aanhangig maakt, maar alleen in een afzonderlijke procedure de onttrekking aan het verkeer vordert.

Vermelding verdient nog, dat deze rechterlijke beschikking in een raadkamerprocedure tot stand komt. In artikel 465a van het Wetboek van Strafvordering zijn enige speciale voorschriften omtrent deze procedure opgenomen, zoals een appelregeling en dergelijke.

Uit de opsomming van categorieën voorwerpen die aan het verkeer onttrokken kunnen worden in artikel 54c blijkt, dat deze voorwerpen in veel gevallen dezelfde zijn, die ook verbeurd kunnen worden verklaard. Dat betekent, dat een rechter bij een veroordeling dikwijls de keus heeft tussen verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer. Dat is evenwel niet bezwaarlijk nu het resultaat bij beide min of meer hetzelfde is: het voorwerp vervalt aan de staat, en deze kan vervolgens in volledige vrijheid beslissen wat ermee moet gebeuren.

4. DE ONTNEMING VAN WEDERRECHTELIJK VERKREGEN VOORDEEL

De tweede maatregel die in dit wetsontwerp wordt voorgesteld is, voluit geschreven, de verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel (hierna veelal afgekort tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel).⁴

Bij deze maatregel staat niet zozeer de gevaarlijkheid van voorwerpen voorop. Reden voor de invoering van deze maatregel is, dat niemand voordeel behoort te hebben van zijn crimineel gedrag. Voorzover zulk voordeel is verkregen behoort dat te worden ontnomen, teneinde weer een maatschappelijk "evenwicht" te herstellen. Nu de kern van deze sanctie ligt in het herstellen van een verstoring van het vermogensrechtelijke evenwicht in de maatschappij, en niet in het vergelden van de gepleegde daad, is rubricering van deze sanctie onder de maatregelen verantwoord.

In veel gevallen zal het wederrechtelijk verkregen voordeel uit bewezenverklaarde en andere feiten overigens ook kunnen worden ontnomen door het in de op te leggen boete te verdisconteren. Daartegen bestaat bij de wetgever niet het minste bezwaar. Eén van de doeleinden van de straf (en derhalve ook de boete) is de generale preventie, en er valt veel voor te zeggen dat deze doelstelling in gevaar komt als de veroordeelde na de strafprocedure financieel iets overhoudt" van zijn delict. Het kan echter zo zijn, dat het strafmaximum geen boete toelaat die recht doet aan het verworven voordeel.

---

4. Deze maatregel is reeds te vinden in de wet economische delicten. Deze wet wordt daarom in het onderhavige wetsvoorstel aangepast.

Ook is het denkbaar dat de rechter in het beginsel dat een boete naar draagkracht moet worden opgelegd een beletsel ziet om wederrechtelijk verkregen voordeel te ontnemen. In dat soort gevallen is het vooral wenselijk over de omschreven regeling te beschikken.

Ook voor deze maatregel geldt, net als bij de onttrekking aan het verkeer, dat oplegging toegestaan is in drie gevallen. Dat is in de eerste plaats bij een veroordeling, in de tweede plaats bij een andere einduitspraak waarbij is vastgesteld dat een strafbaar feit is begaan, en in de derde plaats bij een afzonderlijke rechterlijke beschikking. Er kan geen ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel plaatsvinden zonder dat is vastgesteld dat degene aan wie de verplichting tot betalen wordt opgelegd wederrechtelijk voordeel uit een bewezenverklaard strafbaar feit heeft verkregen. Dat volgt uit artikel 54d lid 1.

Is eenmaal vastgesteld dat wederrechtelijk voordeel uit een bewezenverklaard strafbaar feit is verkregen, dan kan ook ander wederrechtelijk verkregen voordeel onder omstandigheden worden meegenomen (zie artikel 54d leden 2 en 3). Bij onttrekking aan het verkeer is de belangrijkste rechtsgrond de gevaarlijkheid van het voorwerp, bij ontneming van voordeel het wederrechtelijk (hier te lezen als: door een strafbaar feit) verkregen zijn. Nu het strafbaar feit hier de centrale grond voor toepassing van de maatregel is, moet de vaststelling daarvan met de waarborgen worden omgeven die het daarvoor bedoelde strafproces biedt.

Anders dan bij onttrekking aan het verkeer gaat de regeling van de ontneming van voordeel er van uit dat de verplichting in principe ter terechtzitting wordt opgelegd. In dat geval blijkt uit hetzelfde vonnis waarin de verplichting tot betaling aan iemand wordt opgelegd dat hij een strafbaar feit heeft begaan. De afzonderlijke beschikking is hier enkel bedoeld voor het - niet denkbeeldige - geval waarin de rechter ter terechtzitting nog niet kan vaststellen of, en zo ja hoeveel voordeel wederrechtelijk is verkregen.

In dat geval kan de rechter in zijn vonnis machtigen tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek, dat door de vervolgingsambtenaar en de rechter-commissaris wordt uitgevoerd.

De vervolgingsambtenaar kan, zo blijkt uit artikel 54c lid 3, enkel om een afzonderlijke beschikking ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel vragen ter afronding van een dergelijk onderzoek. De beschikkingsrechter kan de verplichting dan opleggen als uit het vonnis van de rechter die tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek heeft gemachtigd blijkt dat in ieder geval een deel van het wederrechtelijk voordeel waarop de gevorderde verplichting tot betaling is gebaseerd tot een bewezenverklaard strafbaar feit te herleiden is. De afzonderlijke beschikking biedt als het ware de mogelijkheid deze maatregel gescheiden te behandelen.

De wetgever heeft gemeend ter verzekering van de mogelijkheid wederrechtelijk verkregen voordeel inderdaad te ontnemen, ook nog enige bepalingen gericht op het onderzoek inzake het verkregen voordeel, alsmede de executie van deze maatregel te moeten opnemen. Voor wat betreft het onderzoek valt te wijzen op de uitbreiding van de strafvorderlijke doeleinden waarvoor inbeslagneming mogelijk is. Inbeslagneming is voortaan ook mogelijk van voorwerpen waarmee wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden aangetoond. Verder valt te wijzen op het strafrechtelijk financieel onderzoek, dat in bijzondere gevallen kan worden ingesteld. In het normale geval kan reeds tijdens het gerechtelijk vooronderzoek opgespoord worden met het oog op oplegging van de maatregel. Daartoe zijn de bevoegdheden die voor het strafrechtelijk financieel onderzoek worden voorgesteld ook in het gerechtelijk vooronderzoek geïncorporeerd. Levert dit echter niet voldoende op, dan is het mogelijk dat na de terechtzitting in eerste aanleg nog een strafrechtelijk financieel onderzoek wordt uitgevoerd.

Met het oog op de executie valt er met name op te wijzen, dat inbeslagneming mogelijk is gemaakt teneinde het verhaal ter zake van een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel mogelijk te maken. Deze inbeslagnemingsbevoegdheid is echter slechts toegekend aan de rechter-commissaris, tijdens het gerechtelijk vooronderzoek, alsmede tijdens het strafrechtelijk financieel onderzoek aan vervolgingsambtenaar en rechter-commissaris.

De vaststelling van de omvang van het wederrechtelijk verkregen voordeel is niet gebonden aan wettige bewijsmiddelen. De rechter hanteert op dit punt een vrij bewijsstelsel.

Wel dient hij, naar de opvatting van de wetgever, in het vonnis verantwoording af te leggen van de berekeningen die hij op dit punt maakt.

5. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

ARTIKEL I

- A. Deze wijziging heeft enkel tot doel de naamgeving van de titel aan de invoering van strafrechtelijke maatregelen aan te passen.
- B. De toegevoegde zinsnede is noodzakelijk gelet op de invoering van de vervangende hechtenis van maximaal zes jaar, die op grond van de nieuwe maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden opgelegd.
- C. In het onderhavige artikel 40a wordt vastgelegd dat de vervangende hechtenis ingeval de maatregel tot ontneming van wederrechtelijk voordeel wordt opgelegd, zes jaar kan bedragen.

Teneinde zeker te stellen dat het verschuldigde bedrag wordt betaald is hier, in afwijking van de regeling bij de geldboete, bepaald dat de duur van de vervangende hechtenis niet vermindert door het voldoen van een gedeelte van het verschuldigde bedrag.

Artikel 40b maakt duidelijk dat de regeling inzake voorlopige invrijheidstelling niet van toepassing is indien de vrijheidsberoving plaatsvindt ingevolge een opgelegde maatregel ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

D. Artikel 50 bevat een afwijking van het tot dusver geldende recht. Niet langer is regel, dat verbeurdverklaring slechts mogelijk is bij opzettelijk gepleegde misdrijven, alsmede in gevallen, bij algemene verordening bepaald. Voortaan geldt, dat verbeurdverklaring mogelijk is bij veroordeling wegens alle misdrijven en overtredingen. De beperkingen van de mogelijkheid tot verbeurdverklaring zijn in artikel 50 a terug te vinden, en hebben betrekking op hoedanigheden van verbeurd te verklaren voorwerpen, niet op het delict.

E. Ad artikel 50a

Het nieuwe artikel 50a is op een aantal terreinen ruimer dan het vroegere artikel 50. In de eerste plaats is in het vierde lid bepaald dat het begrip "voorwerpen", dat de huidige regeling reeds kent, voortaan zeer ruim zal worden uitgelegd. Ook vermogensbestanddelen zoals vorderingen en andere rechten kunnen voortaan op basis van dit artikel verbeurd worden verklaard. Deze aanpassing van de strafwet is noodzakelijk met het oog op artikel 5.1 (a) van het Weense Verdrag tegen sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen. In dit verdragsartikel wordt geëist dat verbeurdverklaring mogelijk is van "opbrengsten" verkregen uit bepaalde strafbare feiten.

Uit artikel 1 (p) van dit verdrag volgt dat het begrip "opbrengsten" omvat alle vermogensbestanddelen die, direct of indirect, verworven of verkregen zijn door middel van een strafbaar feit als omschreven in artikel 3 lid 1 van dit verdrag. In artikel 1 (q) van dit verdrag wordt "vermogensbestanddelen" vervolgens weer gedefinieerd als "goederen van elke soort, lichamelijk of onlichamelijk, roerend of onroerend" (etc.). In artikel 50a lid 4 is gepoogd aan deze gedachte uitdrukking te geven.

Zoals in het algemene deel van de Memorie van Toelichting reeds is aangegeven, is voor een uitbreiding in het algemene deel gekozen. De reden daarvoor is, dat de strafbare feiten, genoemd in het bovengenoemde verdrag, ook commune delicten omvatten, zoals heling.

In lid 1 sub a is de opvolger opgenomen van de uitdrukking "voorwerpen door misdrijf verkregen", die tot dusver in artikel 50 was vervat. De nieuwe uitdrukking is ruimer dan de oude: ook voorwerpen welke slechts grotendeels door (middel van) het strafbare feit zijn verkregen, vallen eronder. Deze uitbreiding is met name van belang in gevallen waarin men met een menigte "vermengde" voorwerpen van doen heeft.

Verder ressorteren ook voorwerpen welke geheel of grotendeels uit de *baten* van het strafbare feit zijn verkregen onder lid 1 sub a. De baten zelf zijn in dit verband niet expliciet genoemd, deze vallen in de opvatting van de wetgever echter eveneens onder deze formulering. Zo kan de verbeurdverklaring volgen van een deel van het ten huize van de verdachte in beslaggenomen geld indien de rechter tot dat oordeel komt op grondslag van hetgeen gebleken is tijdens de behandeling van de zaak ter terechtzitting. Is derhalve geld verkregen door de verkoop van drugs, dan kan dit geld en alles wat ervoor gekocht is in principe verbeurd worden verklaard.

Wel moet het in dat geval gaan om geld, verkregen uit een bewezen verklaarde en strafbaar geoordeelde verkoop van drugs. Baten, voortgekomen uit andere feiten, kunnen onder omstandigheden via de maatregel "ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel" aan de verdachte worden ontnomen.

Het begrip voorwerpen moet, zo is reeds gesteld, zeer ruim worden uitgelegd. Ook zakelijke rechten vallen er bijvoorbeeld onder. Denkbaar is dat een voorwerp waarop een zakelijk recht is gevestigd, een huis waarop een hypotheek rust bijvoorbeeld, is gebruikt als opslagplaats voor drugs. Wist de hypotheekhouder van dit gebruik, dan kan het huis en de daarop rustende hypotheek verbeurd worden verklaard. Na executie van het vonnis komt de gehele waarde van het huis dan toe aan de staat.

Het vijfde lid van dit artikel geeft daarbij aan, dat de strafrechter niet elk op een voorwerp gevestigd recht afzonderlijk hoeft verbeurd te verklaren. De verbeurdverklaring van een voorwerp sluit de verbeurdverklaring van daarop gevestigde rechten in, tenzij de rechter anders bepaalt. Als bijvoorbeeld, in het bovengenoemde geval, de hypotheekhouder nergens van wist, dient de rechter echter een dergelijke uitzondering te maken. Het derde lid geeft namelijk aan, dat ook degene aan wie het betreffende recht toebehoort te kwader trouw moet zijn.

Opmerking verdient nog dat de hypotheekhouder (evenals andere rechthebbenden onder omstandigheden overigens) de mogelijkheid heeft om voor de civiele rechter op te komen tegen de aantasting van zijn recht. Hij heeft geen actie uit artikel 461 Wetboek van Strafvordering. Belanghebbenden zijn daar namelijk slechts eigenaars; dit artikel spreekt over "hun toebehorende voorwerpen".

De omschrijving in lid 1 sub c omvat de uitdrukking "voorwerpen waarmede (het) misdrijf opzettelijk is gepleegd", die voorkomt in het huidige artikel 50.

De nieuwe omschrijving gaat in een aantal opzichten echter verder. Zo hoeft het niet meer te gaan om *opzettelijk* begaan.

Verder omvat de nieuwe omschrijving ook voorwerpen die dienstig zijn geweest bij deelneming, doordat de term 'begaan' is gekozen. Een andere uitbreiding is verkregen doordat ook voorwerpen waarmee een misdrijf is voorbereid, kunnen worden verbeurd verklaard. Deze uitbreiding is in de eerste plaats van belang voor gevallen waarin voorbereidingshandelingen niet zelfstandig strafbaar zijn gesteld. Zij kan echter ook diensten bewijzen in gevallen waarin voorbereidingshandelingen wel strafbaar zijn, maar het Openbaar ministerie ze niet zelfstandig heeft telastegelegd.

In de sfeer van de drugscriminaliteit kan in verband met de omschrijving sub c onder andere gedacht worden aan vaartuigen en luchtvaartuigen waarmee invoer, uitvoer of vervoer van drugs plaatsvindt; de gronden waarop het telen van de verboden planten plaats heeft gevonden; het instrumentarium waarmee drugs zijn bewerkt, verwerkt et cetera. Overeenkomstige toepassing van deze bepaling geldt ten aanzien van al hetgeen dat kan worden beschouwd als het "bedrijfskapitaal" waarmee de bewezenverklaarde overtreding van de Wet Verdovende Middelen was gepleegd. Wanneer sub c zo zou worden gelezen, dat zulks wordt omvat, zou dit de wetgever juist voorkomen.

Van belang is, en met name daarin zit een belangrijke beperking van de werkingssfeer van de verbeurdverklaring, dat het *telastegelegde* feit met behulp van de betreffende voorwerpen moet zijn begaan. Invoeren kan bijvoorbeeld wel met een vliegtuig zijn begaan, maar niet met behulp van het veld waarop de grondstof is geteeld. Onder omstandigheden is echter nog wel onttrekking aan het verkeer mogelijk van voorwerpen die niet direct in relatie staan tot het begane strafbare feit.

De voorwerpen die in lid 1 sub b genoemd worden kunnen tot op heden (behoudens in economische strafzaken) niet als zodanig verbeurd worden verklaard; wel zullen zij dikwijls tevens kunnen worden opgevat als voorwerpen waarmee het misdrijf is begaan.⁵ Met de omschrijving sub b wordt echter bedoeld op de *corpora delicti*. Te denken valt aan de drugs die het voorwerp van invoer, uitvoer, vervoer of aanwezig hebben zijn geweest.

Onder d en e worden genoemd de voorwerpen waarmee de opsporing van het feit is belemmerd, en de voorwerpen die tot het begaan van het feit zijn vervaardigd of bestemd. "Belemmeren" is daarbij een vrij krasse term, die verder lijkt te gaan dan enkel hinderen. Te denken ware aan zware hinder. "Bestemd" tot een delict is een voorwerp reeds door de dienovereenkomstige intentie van zijn houder; "subjectieve bestemming" volstaat. Ook hier moet het gaan om voorwerpen die een relatie hebben met het telastegelegde feit.

Als het gaat om voorwerpen die bestemd of vervaardigd waren om bij soortgelijke feiten een rol te spelen, kan dikwijls onttrekking aan het verkeer plaatsvinden.

Het tweede lid van artikel 50a verruimt de mogelijkheden tot verbeurdverklaring eveneens. Tot dusver was slechts verbeurdverklaring mogelijk van "voorwerpen de veroordeelde toebehorende". Dit strookt met de rubricering van verbeurdverklaring als een (bijkomende) straf. Als uitgangspunt blijft deze toebehorensis dan ook gehandhaafd. In twee gevallen is voortaan echter ook verbeurdverklaring mogelijk van voorwerpen die niet aan de veroordeelde toebehoren.

5. Zie hieromtrent bijvoorbeeld J. Rimmelink, *Iets over verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer*, Nederlands Juristenblad 1965, blz. 87.

Dat is in de eerste plaats bij "derden te kwader trouw", en in de tweede plaats bij een onbekende eigenaar. Daarbij is geen beperking aangebracht in de voorwerpen die - bij toebehoren aan een derde of aan een onbekende - verbeurd kunnen worden verklaard. Dat blijkt uit de aanhef van het tweede lid, waarin alle onder a tot en met e omschreven voorwerpen worden genoemd.

Het tweede lid onder a is van toepassing als voorwerpen ten tijde van de terechtzitting aan een derde toebehoren. Van voorwerpen die op het moment van het delict aan de veroordeelde toebehoorden, maar later van eigenaar veranderen, moet derhalve - als de eigenaar bekend is - worden vastgesteld dat hun eigenaar van de relatie met het strafbare feit wist of die althans redelijkerwijs had kunnen vermoeden.⁶

Het gaat daarbij overigens niet alleen om voorwerpen die na het strafbare feit van eigenaar zijn veranderd. Dat is slechts één categorie. De andere categorie betreft de voorwerpen die reeds ten tijde van het plegen aan een derde toebehoorden. Dat zijn met name de voorwerpen die door de veroordeelde zijn "geleend" om het strafbare feit te begaan. Te denken valt aan de auto, waarmee een bankroof is begaan, of de schuur die ter beschikking is gesteld om er drugs te bereiden. Van belang is, dat bij deze beide categorieën het moment, waarop de derde de relatie met het strafbare feit had moeten vermoeden, anders is. Heeft de derde zijn spullen uitgeleend, dan moet hij op het moment van het plegen van het strafbare feit de relatie van het voorwerp tot dat feit redelijkerwijs hebben kunnen vermoeden. Gaat het om nadien verkregen voorwerpen, dan is doorslaggevend de wetenschap die de derde op het moment van verkrijging had, of had moeten hebben.

6. In feite beoogt dit tweede lid hetzelfde te bereiken als de beperking van de verbeurdverklaringsmogelijkheid ten aanzien van 'belanghebbenden te goeder trouw' in art. 5 Wet Economische Delicten.

Bij het beantwoorden van de vraag of de derde van de in het eerste lid omschreven relatie van het voorwerp tot het strafbare feit wist of die relatie had moeten vermoeden hoeft de rechter vanzelfsprekend niet af te gaan op verklaringen van deze derde zelf, al zullen deze veelal belangrijke aanwijzingen bevatten. Dikwijls is uit objectieve factoren wel af te leiden dat de derde dit vermoeden had moeten krijgen. Zo kan de voor het gebruik van een schip of luchtvaartuig bedongen prijs al een indicatie opleveren dat de verhuurder heeft vermoed wat daarmee zou gebeuren. Ook de reputatie van de contractspartner kan bijvoorbeeld van belang zijn.

Denkbaar is, dat sprake is van mede-eigendom. In dat geval rijst de vraag of het al dan niet te kwader trouw-zijn van de niet-terechtstaande mede-eigenaar van belang is. Naar de opvatting van de wetgever is de kwade trouw in zoverre irrelevant, dat de afwezigheid daarvan niet aan verbeurdverklaring van het goed in de weg staat. Van "toebehoren" aan de veroordeelde in de zin van artikel 33a is reeds sprake als het goed de veroordeelde gedeeltelijk toebehoort; dan kan reeds verbeurdverklaring van het goed plaatsvinden.

Wel heeft de mede-eigenaar wiens deel verbeurd is verklaard het recht, een bezwaarschrift in te dienen op grond van artikel 461 Wetboek van Strafvordering. Een rechtsgang bij de civiele rechter staat vermoedelijk deswege niet open. Daarmee is de positie van de mede-eigenaar een andere dan die van de hypotheekhouder, die immers wel op de civiele rechter is aangewezen.

Naast de gevallen, waarin het voorwerp aan een derde toebehoort, staat het geval waarin niet is kunnen worden vastgesteld aan wie zij toebehoren. Het Openbaar Ministerie, dat op dit punt een "voorlichtende" taak heeft ten opzichte van de rechter, moet wel een serieuze poging doen om de eigenaar te achterhalen.

Eerst als het redelijke is gedaan om de eigenaar op te sporen, kan de rechter tot de slotsom komen dat zich het geval onder b voordoet.

Deze wettelijke mogelijkheid kan in de eerste plaats dienen te bewijzen in gevallen waarin voorwerpen bij de veroordeelde zijn aangetroffen maar hij hardnekkig ontkent eigenaar te zijn, terwijl hij ook geen derde als eigenaar wil noemen. Naar geldend recht zou in dat soort gevallen wellicht geen verbeurdverklaring mogelijk zijn. In de tweede plaats kan worden gedacht aan het geval waarin aannemelijk is dat de voorwerpen aan slachtoffers van de verdachte toebehoren. Naar geldend recht valt er wat voor te zeggen dat deze voorwerpen naar de beslagene (dikwijls dezelfde als de verdachte) terugmoeten zodra het belang van strafvordering de inbeslagneming niet langer vordert. Dat zulks uiterst onwenselijk is (de dief krijgt de gestolen goederen terug) behoeft geen nader betoog. Met deze wetswijziging hoopt de wetgever een dergelijke gang van zaken voor de toekomst uit te sluiten. Terzijde zij nog opgemerkt dat het slachtoffer, dat er later achter komt dat een aan hem toebehorend voorwerp verbeurd is verklaard, nog gedurende zekere tijd een rechtsmiddel ter beschikking staat om alsnog zijn goederen terug te krijgen (artikel 461 Sv).

Het derde lid bevat een met het tweede lid vergelijkbare regeling voor het geval het gaat om rechten, verbonden aan het verbeurd te verklaren goed. De maatstaf is ook hier gelegen in de "kwade trouw".

Opgemerkt zij nog dat de rechter gelet op het vijfde lid niet verplicht is de betreffende rechten expliciet verbeurd te verklaren, al bestaat daartegen natuurlijk niet het minste bezwaar. De reden voor deze voorziening ligt met name daarin, dat niet geheel ondenkbaar is dat derden (zeker als zij te kwader trouw zijn) zich eerst na de cinduitspraak melden met hun "recht".

Zou een expliciete verbeurdverklaring van het recht vereist zijn, dan zou een poging dit recht alsnog geldend te maken naar het lijkt succesvol kunnen zijn ondanks kwade trouw bij de "rechthebbende". Het vijfde lid, in combinatie met het derde lid, brengt met zich mee dat de beweerdelijk rechthebbende bij de burgerlijke rechter alleen succes kan hebben als hij te goeder trouw is. Vanzelfsprekend staat niets er aan in de weg dat het Openbaar Ministerie in gevallen waarin de rechthebbende die zich te laat meldt zonder enige twijfel te goeder trouw is, tot het betalen van schadevergoeding overgaat.

Het vierde lid stelt buiten twijfel dat het begrip voorwerpen in deze context zeer ruim geïnterpreteerd moet worden. In het algemene deel van de Memorie van toelichting is reeds aangegeven dat achter deze uitbreiding een verdragsrechtelijke reden schuilt. De kern van deze definitie zit daarin, dat alles met vermogenswaarde in principe verbeurd kan worden verklaard.

Problemen kunnen wellicht rijzen bij de executie van de verbeurdverklaring van "bijzondere" vermogensbestanddelen. Daarom zijn in het Wetboek van strafvordering een aantal bepalingen ingevoegd die zulks proberen te vergemakkelijken.

Het vijfde lid is in de context van het eerste en het derde lid reeds afdoende besproken.

Ad artikel 50b

Deze bepaling voorkomt, dat de rechter in voorkomende gevallen gedwongen is te onderscheiden tussen verpakking en het verbeurd te verklaren goed. Tevens worden zo executieproblemen voorkomen, nu de verpakking niet terug hoeft naar de veroordeelde.

Ad artikel 50c

Zeker nu een zo ruime verbeurdverklaringsmogelijkheid wordt geopend als in deze artikelen, kan het voorkomen dat een voorwerp zo kostbaar is, dat de verbeurdverklaring in geen verhouding staat tot het gepleegde delict. In beginsel kan de auto, waarmee door het rode licht is gereden, verbeurd worden verklaard, ook al staat de waarde van de auto in geen verhouding tot de ernst van het feit. Dit artikel maakt het mogelijk om, als de rechter in een vergelijkbare situatie toch tot verbeurdverklaring wil overgaan, een geldelijke tegemoetkoming aan de veroordeelde te verstrekken.

Hij bepaalt alsdan in de einduitspraak het maximale bedrag wat de verbeurdverklaring moet "opbrengen" en geeft aan dat de resterende opbrengst naar de veroordeelde of, indien het aan een derde toebehoort, naar de laatste teruggaat. Soms staat voor de rechter niet vast van wie het voorwerp was.

In dat geval gaat de vergoeding in principe naar degene bij wie het voorwerp is weggehaald, tenzij de rechter van oordeel is dat een ander een duidelijk beter recht heeft op het voorwerp. Meent de andere partij dat deze beslissing onjuist was, dan kan hij voor de civiele rechter een procedure aanspannen tegen degene aan wie is teruggegeven.

F. Ad artikel 54a

Dit artikel geeft aan, dat de staat in principe opdraait voor de kosten, verbonden aan de executie van de maatregelen, in deze titel genoemd. Een uitzondering is gemaakt voor de kosten van verhaal: deze worden gedragen door degene te wiens laste het verhaal plaatsvindt.

Ad artikel 54b

In dit artikel wordt vastgesteld bij welke uitspraken en beschikkingen de maatregelen onttrekking aan het verkeer en ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kunnen worden opgelegd. Dat is in de eerste plaats bij een veroordeling. Vereist is dan wel, dat het in de volgende artikelen geëiste verband tussen feit en voorwerp of voordeel bestaat met het feit waarvoor is veroordeeld. Is het voordeel bijvoorbeeld verkregen door een misdrijf waarvoor is vrijgesproken, dan is het opleggen van de betreffende maatregel in de einduitspraak alleen mogelijk als aan de voorwaarde van het eerste lid onder 2e is voldaan.

Lid één onder 2e bepaalt, dat ook bij een andere einduitspraak, zoals een vrijspraak of ontslag van alle rechtsvervolging, in principe de beide maatregelen kunnen worden opgelegd. In die gevallen moet de rechter zich er echter in het vonnis expliciet rekenschap van geven dat het feit dat in de geëiste relatie staat tot het voorwerp of voordeel, een strafbaar feit is. Dat betekent dat het moet gaan om gedrag dat in een delictomschrijving valt, en waarvoor geen rechtvaardigingsgrond bestaat. Dit strafbare feit hoeft in principe niet het telastegelegde feit te zijn, gewoonlijk zal het er echter wel in een zeker verband mee staan. Denkbaar is bijvoorbeeld dat het invoeren van cocaïne niet bewezen kan worden, maar de rechter wel aannemelijk acht dat de verdachte cocaïne aanwezig heeft gehad, en verkocht. Dan kan de cocaïne zeker worden onttrokken aan het verkeer.

Aandacht verdient evenwel dat de opbrengst van de verkoop in dit geval nog geen aanleiding kan zijn tot het opleggen van een verplichting tot betaling van een geldsbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Dat vloeit niet voort uit artikel 54b, maar uit artikel 54d.

Er is immers nog geen bewezenverklaard strafbaar feit waaruit wederrechtelijk voordeel is voortgekomen. Aan de eis van een strafbaar feit in de zin van art. 54b is wel voldaan.

In het algemene deel van de toelichting is reeds aangegeven dat degene die terechtstaat het strafbare feit van art. 54b in principe ook niet zelf hoeft te hebben begaan. Dat resulteert erin dat onttrekking aan het verkeer ook mogelijk is als komt vast te staan dat niet de verdachte, maar iemand anders de inbeslaggenomen cocaïne aanwezig heeft gehad. Ook hier heeft de redactie van art. 54d tot gevolg dat het bij de ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel anders loopt. Oplegging van een verplichting tot betaling is immers niet mogelijk als niet bewezen is dat de betrokkene een strafbaar feit heeft begaan.

De wetgever heeft er voor gekozen de oplegging van deze maatregelen in principe ook mogelijk te maken als de rechter een einduitspraak geeft die niet op de hoofdzaak betrekking heeft. Uit het voorgaande volgt echter dat oplegging van een verplichting tot betaling gelet op art. 54d in dit geval niet mogelijk is, maar onttrekking aan het verkeer wel. Zo is denkbaar dat de vervolgingsambtenaar niet-ontvankelijk wordt verklaard omdat het telastegelegde feit verjaard is, of dat de rechter de dagvaarding nietig verklaart. De rechter komt dan eigenlijk niet aan de beoordeling van de hoofdzaak toe. Onttrekking aan het verkeer is echter mogelijk.

Van belang is, duidelijk vast te stellen dat de rechter in een dergelijk geval (zoals overigens altijd) de onttrekking aan het verkeer mag opleggen, maar dat hij daar niet toe verplicht is. Met name als het onderzoek ter terechtzitting erg summier is geweest, doet hij er, zo zou de regering menen, goed aan niet te gauw aan te nemen dat een strafbaar feit is gepleegd.

Ontneming van voordeel en onttrekking aan het verkeer is in de derde plaats mogelijk bij een afzonderlijke rechterlijke beschikking. Ook omtrent die beschikking is in het algemene deel reeds gesproken. Nogmaals zij opgemerkt dat de verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel gelet op het derde lid alleen bij afzonderlijke beschikking mag worden opgelegd als een strafrechtelijk financieel onderzoek tegen de betrokkene aan de vordering is voorafgegaan dat uiterlijk zes maanden voor de vordering is afgesloten. Daarnaast moet de rechter ook in dit geval vaststellen dat aan de eisen van art. 54 d is voldaan. In concreto komt dat er op neer dat moet vaststaan dat een deel van het wederrechtelijk voordeel dat op grond van het strafrechtelijk financieel onderzoek wordt vastgesteld, afkomstig is uit een feit dat in het vonnis waarin de machtiging tot het strafrechtelijk financieel onderzoek is verleend, bewezen is verklaard.

Van belang is nog, in dit verband te wijzen op het nieuw in te voeren art. 465a Sv. Daarin worden enkele voorzieningen voorgesteld betreffende de procedure die kan uitmonden in een afzonderlijke beschikking. Zo wordt de bevoegde rechter aangewezen, en wordt het appel geregeld.

Ad artikel 54c

Dit artikel bevat de "materiële" voorwaarden voor de onttrekking aan het verkeer. De beide leden noemen twee "verzamelingen" voorwerpen waarvan onttrekking mogelijk is. Het eerste lid vereist daarbij een vrij sterke band met een gepleegd strafbaar feit.

De in dit lid omschreven voorwaarden zijn voor een belangrijk deel dezelfde als die voor verbeurdverklaring, zo blijkt bij lezing van het eerste lid. Daar wordt op deze plaats dan ook naar verwezen.

Een verschil is, dat bij verbeurdverklaring een sterke band aanwezig moet zijn met het feit waarvoor is veroordeeld. Zoals bij het voorgaande artikel is gesteld is deze band met de telastelegging bij de onttrekking aan het verkeer iets minder sterk. Denkbaar is bijvoorbeeld dat wordt veroordeeld voor het aanwezig hebben van cocaïne, maar dat de rechter vaststelt dat in feite sprake was van vervoer. Dan is het twijfelachtig of de vervoermiddelen verbeurd kunnen worden verklaard (aan het aanwezig hebben hoeven zij immers niet dienstbaar te zijn geweest); onttrekking aan het verkeer kan echter - indien aan de overige voorwaarden is voldaan - nog wel degelijk tot de mogelijkheden behoren.

De belangrijkste afwijkingen tussen de onttrekking aan het verkeer en de verbeurdverklaring staan echter in de aanhef en het slot van het eerste lid. Bij onttrekking aan het verkeer moet sprake zijn van inbeslaggenomen voorwerpen, en deze moeten van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet of met het algemeen belang. Deze formulering lijkt nogal veel te eisen doch zij dient ruim te worden opgevat. Niet alleen van wapens, drugs en dergelijke is het ongecontroleerde bezit in strijd met de wet c.q. het algemeen belang geoordeeld maar ook wanneer het betreft communicatieapparatuur te weten zend- en ontvangstapparatuur waarvan niet is gebleken dat het bezit daarvan gedekt wordt door de daarvoor vereiste vergunningen. Een vervoermiddel zoals een auto zal gewoonlijk niet voor onttrekking aan het verkeer vatbaar zijn; dit kan evenwel anders zijn als het duidelijk niet voldoet aan door de wet daaraan gestelde eisen, of als het een belangrijke rol speelt in het kader van smokkel (bijvoorbeeld van verdovende middelen). Als een auto is aangepast voor dergelijk vervoer (er zitten bijvoorbeeld dubbele bodems in) of sporen van verdovende middelen bevat (in de bekleding heeft bijvoorbeeld een hoeveelheid drugs verstopt gezeten), zal onttrekking aan het verkeer in de opvatting van de regering geen probleem hoeven te zijn.

Daarbij is de rechter niet verplicht om, indien een geheel van bij elkaar horende voorwerpen in beslag is genomen, per voorwerp uit te maken of het aan het verkeer kan worden onttrokken. Als vaststaat dat het ongecontroleerde bezit van deze "gezamenlijkheid van voorwerpen" in strijd is met de wet, is dat voldoende.

Het tweede lid maakt ook voorwerpen vatbaar voor onttrekking, die in een wat verder verwijderd verband staan tot het begane strafbare feit. Het moet gaan om voorwerpen die kunnen dienen tot het begaan of de voorbereiding van *soortgelijke* feiten, dan wel tot de belemmering van de opsporing daarvan. Met deze omschrijving worden de categorieën onder 3e en 4e in het eerste lid bedoeld. Onder soortgelijke feiten dienen in de eerste plaats feiten te worden verstaan die tot dezelfde delictscategorie behoren als die waarop de rechterlijke uitspraak betrekking heeft.

Heeft de uitspraak betrekking op de handel in verdovende middelen, dan zijn andere feiten uit de Wet op de verdovende middelen 1993 bijvoorbeeld soortgelijke feiten.

Daarbij speelt een rol dat het rechtsbelang dat door de verschillende bepalingen van deze wet beschermd wordt, identiek is. Heeft het strafbare feit betrekking op een bedrogsdelict, met inbegrip van valsheid in geschrift, dan zullen andere bedrogsdelicten, met inbegrip van die in bijzondere wetten, als soortgelijk zijn aan te merken. Ook hier speelt een rol, dat het beschermde rechtsbelang nauw verwant is: ook bij valsheid in geschrift zijn de (vermogens)belangen van derden in het geding, al staat de *publica fides* voorop. Naast rechtsbelangen kunnen echter ook andere omstandigheden van belang zijn.

Naast deze eis van een verband met eventueel te begane soortgelijke feiten, worden nog een aantal eisen gesteld aan de onttrekkingsmogelijkheid in lid 2. De voorwerpen moeten in dit geval wel aan de dader of verdachte toebehoren.

Verder moeten ze zijn aangetroffen bij gelegenheid van het onderzoek naar het feit dat hij begaan heeft of waarvan hij verdacht wordt.

De aandacht verdient, dat deze beide leden van artikel 54c Sr onafhankelijk van elkaar een mogelijkheid tot onttrekking bieden. Het is mogelijk, dat bij het onderzoek ter terechtzitting komt vast te staan dat het inbeslaggenomen "drugslaboratorium" geen rol heeft gespeeld bij de produktie van de cocaïne waar het in de telastelegging om gaat, terwijl het laboratorium waar deze cocaïne wel geproduceerd is, niet ontdekt wordt. Dat staat niet aan onttrekking in de weg.

In het derde lid van artikel 54c is een tweetal artikelen van overeenkomstige toepassing verklaard. De toepasselijkverklaring van de artikelen 50b en 50c spreekt min of meer voor zichzelf; wel hecht de regering eraan op te merken dat toepassing van deze beide artikelen bij onttrekking aan het verkeer, gezien het "gevaarlijke" karakter dat deze voorwerpen gewoonlijk zullen hebben, minder voor de hand zal liggen.

Ad artikel 54d

Het eerste lid van dit artikel geeft aan onder welke voorwaarden de verplichting tot betaling van een geldbedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden opgelegd. Is aan deze voorwaarden voldaan, dan kan onder omstandigheden ook ander voordeel in de beschouwingen worden betrokken, zo blijkt uit het tweede en derde lid. Daarmee is de relatie tussen het eerste lid en de twee daaropvolgende leden van dit artikel dus gans anders dan die in het voorgaande artikel tussen het eerste en tweede lid. Onttrekking aan het verkeer op grond van artikel 54c lid 1 is immers geen voorwaarde voor onttrekking op grond van artikel 54c lid 2.

Deze maatregel bestaat in een verplichting tot betaling. Het is niet mogelijk het voordeel, voorzover het bijvoorbeeld in de vorm van contant geld in handen van justitie is gekomen, direct aan de veroordeelde te onttrekken.

Dit is wel mogelijk bij de verbeurdverklaring en bij de onttrekking aan het verkeer; daarom zal in gevallen waarin de ontneming van het voordeel op die wijze kan geschieden, oplegging van die sancties dikwijls de voorkeur verdienen. Dat zulk inbeslaggenomen geld met deze maatregel niet direct aan de veroordeelde kan worden onttrokken, betekent echter niet dat het na de einduitspraak moet worden teruggegeven. Door een wijziging van de artikelen aangaande de inbeslagneming is het voortaan mogelijk de inbeslagneming te laten voortduren teneinde de mogelijkheid van executie van geldboete of deze maatregel zeker te stellen. Vereist is dan wel, dat inbeslagneming mede met het oog op dit doel heeft plaatsgevonden of voortduurt (zie ad artikel 91 Sv).

De verplichting tot betaling kan worden gebaseerd op voordeel dat is verkregen door middel van of uit de baten van een bewezenverklaard strafbaar feit. Deze omschrijving maakt een belangrijk verschil duidelijk tussen deze bepaling en artikel 54c lid 1 onder ten 1e. Voor onttrekking is immers geen bewezenverklaring nodig; zij is ook mogelijk op basis van een ander strafbaar feit dan het tenlastegelegde. De reden voor dit verschil ligt in het verschil in rechtsgrond voor de onttrekking aan het verkeer en de verplichting tot betaling, zo is in het algemene deel van de memorie van toelichting reeds uiteengezet. Bij de onttrekking aan het verkeer zit die rechtsgrond in het karakter van het voorwerp, bij de verplichting tot betaling in het door een strafbaar feit verkregen zijn. Nu het strafbare feit hier de centrale rechtsgrond is, moet de vaststelling daarvan met de waarborgen omgeven zijn die het daarvoor bedoelde strafproces biedt.

Dat het voordeel "wederrechtelijk" verkregen moet zijn impliceert dat er geen rechtvaardigingsgrond voor het betreffende feit mag zijn. Dat is in feite ook al in het begrip strafbaar feit opgesloten, maar is voor alle duidelijkheid herhaald. Het voordeel hoeft niet meer aanwezig te zijn in de vorm waarin het is verkregen. Ook vermogensbestanddelen die op grond van een overigens rechtsgeldige overeenkomst zijn verworven, doch met middelen die door een strafbaar feit zijn verkregen, vertegenwoordigen wederrechtelijk verkregen voordeel, dat bij de bepaling van de waarde waarop dat voordeel moet worden geschat, kan worden meegewogen. Witwassen baat de voordeelverkrijger derhalve niet; ook het huis dat met drugsgeld gekocht is, telt mee.

Dat geldt zelfs indien het vermogen van de veroordeelde door of na de transactie sterk gestegen is: de waardestijging van het met drugsgeld aangekochte huis wordt ook meegewogen bij het bepalen van de hoogte van het wederrechtelijk verkregen voordeel.

Opmerking verdient verder nog dat niet van belang is of het voordeel voor of na het inwerkingtreden van deze wet wederrechtelijk verkregen is. Het gaat hier om een maatregel, niet een straf.

In een tegen de verdachte gewezen vonnis of arrest moet worden vastgesteld dat het feit wat te zijnen aanzien is bewezen verklaard een strafbaar feit is.

Gewoonlijk zal in ditzelfde vonnis of arrest de verplichting tot betaling worden opgelegd. Indien de rechter het evenwel wenselijk acht dat een strafrechtelijk financieel onderzoek plaatsvindt voordat hij tot oplegging van deze maatregel overgaat, kan hij zich in zijn vonnis op dit punt beperken tot de vaststelling dat een bewezenverklaard strafbaar feit is begaan, en daarbij machtigen tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek

(vgl. art. 344a Sv).

Die vaststelling dat een strafbaar feit is begaan zit ingeval de rechter tot een veroordeling komt reeds opgesloten in de einduitspraak. Als de rechter tot een ontslag van alle rechtsvervolging komt omdat hij een strafuitsluitingsgrond aanwezig acht dient hij evenwel aan te geven of deze strafuitsluitingsgrond het gepleegde feit rechtvaardigt of de schuld van de dader wegneemt. Alleen in het laatste geval is de instelling van een strafrechtelijk financieel onderzoek mogelijk: als het feit gerechtvaardigd is kan daar immers geen wederrechtelijk voordeel uit zijn voortgevloeid. Deze vaststelling is dan gewoonlijk voldoende om in een latere beschikking een verplichting tot betaling op te kunnen leggen.

Dat kan echter anders liggen als het strafrechtelijk financieel onderzoek ingevolge een machtiging van de rechter in eerste aanleg wordt geopend, en vervolgens in hoger beroep de vaststelling, dat de betrokkene een bewezenverklaard strafbaar feit heeft begaan, niet in stand blijft. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een algehele vrijspraak door het Hof van Justitie. In dat geval is oplegging van de verplichting tot betaling bij afzonderlijke beschikking niet meer mogelijk. Artikel 507a Sv biedt een oplossing voor het geval de maatregel reeds bij afzonderlijke beschikking is opgelegd voordat, om aan het gegeven voorbeeld vast te houden, het Hof van Justitie een algehele vrijspraak geeft.

Het tweede lid van artikel 54d maakt het mogelijk in een geval waarin op grond van het eerste lid een verplichting tot betaling wordt opgelegd, deze aanmerkelijk te verhogen. In dat geval mag namelijk ook voordeel worden meegenomen dat verkregen is door middel van of uit de baten van andere strafbare feiten. Deze mogelijkheid kan bijvoorbeeld van nut zijn als de verdachte een reeks gelijksoortige feiten heeft gepleegd, en de vervolgingsambtenaar slechts een aantal heeft telastegelegd, schoon gelijksoortigheid geen voorwaarde is in dit verband.

Het is bijvoorbeeld ook denkbaar dat het voordeel, verkregen uit diefstal of heling, meegewogen wordt indien een veroordeling voor een volstrekt anderssoortig delict uit de Wet op de verdovende middelen 1998 het opleggen van deze maatregel mogelijk maakt. Er moeten voldoende aanwijzingen zijn dat het feit door de verdachte of veroordeelde is begaan. Dat houdt in dat niet het gewone bewijsrecht geldt. Niet het wettig en overtuigend bewezen zijn, maar het bestaan van voldoende aanwijzingen is doorslaggevend. Gewoonlijk zal dit impliceren dat het één en ander duidelijk moet zijn over de betrokkenheid bij een strafbaar feit. Maar denkbaar is ook, dat de rechter in het bestaan van een onverklaarbaar groot vermogen bij verdachte gecombineerd met het uitblijven van een enigszins toereikende verklaring voor de oorsprong daarvan alsmede vage aanwijzingen van criminele activiteiten, voldoende 'aanwijzingen' ziet. De rechter hoeft ook niet aan te geven van welke strafbare feiten de betreffende bedragen precies afkomstig zijn: voldoende is dat de bedragen naar alle waarschijnlijkheid van strafbare feiten afkomstig zijn, en dat deze criminele activiteiten ruwweg gelokaliseerd zijn. Als bijvoorbeeld bewezen is dat de verdachte in een bepaalde periode drie drugsdeals heeft afgesloten, het bij hem aangetroffen vermogen een veelvoud van de op die dagen behaalde winst bedraagt, en uit getuigenverklaringen en schriftelijke bescheiden blijkt van een patroon van criminele verkoop, kan ook het resterende geld bij de oplegging van de verplichting worden betrokken.

Het derde lid geeft nog een tweede mogelijkheid om de verplichting die op basis van het eerste lid kan worden opgelegd te verhogen. Indien op het in het eerste lid bedoelde feit een maximale geldboete staat van f. 100.000.- of meer, kan de opgelegde verplichting tot betaling betrekking hebben op alle voordeel waarvan aannemelijk is dat de verdachte het op enigerlei wijze wederrechtelijk heeft

verkregen. De band met "strafbare feiten" is in dit lid nog verder losgelaten dan in het voorgaande lid. Daar moeten andere strafbare feiten in ieder geval aannemelijk worden geacht; de rechter hoeft ze niet precies in kaart te brengen, hij moet wel een naar zijn oordeel betrouwbaar beeld hebben van omvang, aard, aantal en winstgevendheid van de criminele activiteiten van de verdachte. Bij toepassing van het derde lid kunnen de rechter en de vervolgingsambtenaar uitgaan van het aangetroffen vermogen, en niet van strafbare feiten. Aangetroffen is een bedrag van bijvoorbeeld tien miljoen gulden, bewezen is dat verdachte drugs uitvoerde: het ligt nu op de weg van de verdachte aannemelijk te maken dat hij dit bedrag (of delen daarvan) rechtmatig heeft verkregen. Bij het wederrechtelijk vermogen dat op grond van dit artikel meegeteld mag worden hoeft bovendien niet het door een strafbaar feit verkregen zijn het enige criterium te zijn. Ook vermogen dat op andere wijze wederrechtelijk verkregen is mag worden meegeteld. Duidelijk moge zijn dat deze mogelijkheid ver gaat. Naar de opvatting van de wetgever kan deze wettelijke voorziening in de strijd tegen de drugscriminaliteit echter niet worden gemist.

Het vierde lid maakt duidelijk dat de rechter het bedrag van het wederrechtelijk verkregen voordeel vaststelt, en geeft enige grondslagen voor de berekening. Het vijfde lid geeft aan dat de rechter de verplichting tot betaling niet gelijk hoeft te stellen aan het ingevolge het derde lid berekende bedrag. Hij moet in ieder geval rekening houden met eerder opgelegde verplichtingen tot betaling van voordeel.

Dikwijls zullen echter ook eerder opgelegde boetes, waar verkregen voordeel dikwijls in verrekend wordt, aanleiding geven tot het opleggen van een lagere verplichting.

- G. Deze strafbaarstelling is een uitvloeisel van het Verdrag van Wenen van 1988. Artikel 3.1 (b) verplicht onder meer tot het strafbaar stellen van het opzettelijk verhelen of verhullen van de vindplaats van voorwerpen, wetende dat deze voorwerpen zijn verworven uit één van de ingevolge letter a van dit artikellid strafbaar gestelde feiten.

ARTIKEL II

- A. Deze wijziging heeft geen inhoudelijke consequenties.
- B. De mogelijkheden tot inbeslagneming worden in dit artikel enigszins verruimd. Ook voorwerpen waarmee wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden aangetoond kunnen voortaan op grond van een inbeslagnemingsbevoegdheid in beslag worden genomen. Daarbij valt te denken aan bankafschriften alsmede andere geschriften waaruit het bestaan van bepaalde illegale inkomsten blijkt. De vermogensbestanddelen waarin het wederrechtelijk vermogen is belegd, zullen in veel gevallen ook onder deze omschrijving vallen. Een staaf goud of een hoeveelheid baar geld, waarvoor geen redelijke verklaring kan worden gegeven, kan immers ook (in combinatie met andere gegevens) wederrechtelijk verkregen voordeel aantonen. Anders ligt het naar de opvatting van de regering met vorderingen (bijvoorbeeld banksaldi). Voorwerpen zoals bankafschriften tonen het bestaan van deze vorderingen aan, de vorderingen zelf niet. Inbeslagneming van vorderingen die uit strafbare feiten voortspruiten op deze grond is dan ook gewoonlijk niet mogelijk. Een uitzondering, of aanvulling, op artikel 82 is echter gemaakt in het nieuw voorgestelde artikel 91 lid 2.

De rechter-commissaris krijgt wel de bevoegdheid voorwerpen (zoals deze vorderingen) tijdens een gerechtelijk vooronderzoek of strafrechtelijk financieel onderzoek ter bewaring van het recht tot verhaal van geldboete of verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel in beslag te nemen. Deze bevoegdheid komt tijdens het strafrechtelijk financieel onderzoek ook aan de vervolgingsambtenaar toe (artikel 221 c). Daarnaast verdient opmerking dat vorderingen die voortkomen uit een feit waarvoor veroordeeld wordt, veelal kunnen worden verbeurdverklaard.

- C. Artikel 128 bepaalt dat inbeslagneming kan geschieden door het onder zich nemen van voorwerpen ten behoeve van strafvordering. Dit "onder zich nemen" is gewoonlijk vormvrij. De cocaïne wordt door de opsporingsambtenaar afgepakt; daarmee is de inbeslagneming voltooid. Bij de meeste voor inbeslagneming vatbare goederen volstaat een dergelijke aanpak. Als degene onder wie het goed in beslag genomen wordt de vrije beschikking over het goed heeft verloren, en de beslag leggende ambtenaar het voorwerp in zijn macht heeft gekregen, is het onder zich nemen voltooid. Bij een aantal voorwerpen is een dergelijke aanpak echter niet mogelijk of afdoende. Voor enkele van die voorwerpen is in dit artikel een regeling getroffen, waarin het "onder zich nemen" als het ware een invulling heeft gekregen, of door "flankerende maatregelen" meer effect krijgt. In de eerste plaats is bepaald dat beslag op vorderingen geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de schuldenaar. Deze kan na een dergelijk beslag niet meer uitbetalen aan de schuldeiser. Indien hij toch tot betaling overgaat maakt hij zich schuldig aan het misdrijf van artikel 250 van het Wetboek van Strafrecht. In feite is deze bepaling een overblijfsel van de tot dusver van kracht zijnde afdeling over inbeslagneming van vorderingen.

Nu vorderingen voortaan tot de voorwerpen behoren waarvan inbeslagneming mogelijk is (zie artikel 128a), bestaat er geen behoefte meer aan deze afzonderlijke afdeling over de inbeslagneming van vorderingen, en wordt zij daarom geschrapt; deze bepaling blijft evenwel nodig.

Beslag op rechten aan toonder of order geschiedt door beslag op het papier, zo is in het tweede lid bepaald. In feite is deze bepaling overbodig. Hier gaat immers de hoofdregel op, dat de beslaglegger zich door een feitelijk handelen de macht over het voorwerp kan verschaffen, en zo het onder zich nemen gestalte kan geven. Ten einde mogelijke misverstanden te voorkomen, is dit artikellid echter toegevoegd. Het beëindigen van dit beslag is niet omschreven; ook daarvoor gelden de "normale" regels.

Van groter belang is het derde lid, waarin het beslag op luchtvaartuigen, schepen en onroerende registergoederen wordt geregeld. Bepaald is, dat dergelijk beslag kan worden aangetekend in het bijbehorende register. Met nadruk zij gesteld, dat een dergelijke aantekening niet constitutief is voor het beslag. Ook hier geldt de hoofdregel, dat het beslag is gelegd door het "onder zich nemen". Zo kan beslag op een schip of luchtvaartuig worden gelegd doordat justitie een bewaarder benoemt voor het schip of luchtvaartuig, die er voor zorg draagt dat het niet verdwijnt. Beslag op een huis kan bijvoorbeeld worden gelegd door het af te sluiten, en op voor iedereen kenbare wijze aan te geven dat het inbeslaggenomen is.

Dat een mogelijkheid is gecreëerd om het beslag in te schrijven in registers, is met name van belang ten opzichte van derden te goeder trouw. Als het huis dat onder beslag ligt, na de inbeslagneming aan een derde te goeder trouw verkocht wordt, is geen verbeurdverklaring mogelijk.

Door er voor te zorgen dat de derde van het beslag op de hoogte moet komen kan justitie ervoor zorgen dat het inbeslaggenomen goed daadwerkelijk beschikbaar blijft voor verbeurdverklaring. De wetgever vestigt er daarbij de aandacht dat een dergelijke inschrijving in registers ook zelfstandig het vereiste "onder zich nemen" door justitie kan opleveren. Door een dergelijke aantekening wordt het goed immers juridisch tot op zekere hoogte uit de macht van de beslagene gehaald en in die van justitie gebracht.

De wetgever is zich er van bewust, dat er goederen kunnen zijn waarvoor de voorgestelde bepalingen geen pasklaar antwoord bevatten. In het algemeen zal daarbij gelden, dat de tot inbeslagneming bevoegde gerechtigd is datgene te doen, wat nodig is teneinde het "onder zich nemen" te effectueren. De onderhavige bepalingen kunnen daarbij, analogisch geïnterpreteerd, als grondslag dienen. Mocht in de praktijk blijken, dat behoefte bestaat aan aanvulling van de onderhavige bepaling, dan zal daartoe worden overgegaan.

Een niet geheel in het strafrecht thuishorende bepaling is het vierde lid van dit artikel. Hierin wordt bepaald dat rechtshandelingen ter zake van een voorwerp waarop blijkens een aantekening in het register beslag is gelegd, in beginsel nietig zijn. Deze bepaling stelt zeker, dat de aantekening van het beslag in het register ook voor de civiele rechter het effect krijgt wat ermee wordt beoogd: de beslagen goederen kunnen niet - al dan niet ten dele, of door er een zakelijk recht op te vestigen - aan justitie worden onttrokken. Dit alles geldt evenwel behoudens schriftelijke toestemming van de vervolgingsambtenaar. Daarmee kunnen onredelijke consequenties voor de betrokkene worden voorkomen.

D. Dit artikel is in grote lijnen gelijkkluidend aan het nieuw voorgestelde artikel 221b. Dat artikel maakt het mogelijk tijdens het - na de terechtzitting in eerste of tweede aanleg te voeren - strafrechtelijk financieel onderzoek de onderhavige bevoegdheden uit te oefenen. De onderhavige bepaling beoogt, samen met het bij artikel 92 voorgestelde derde lid, hetzelfde te bereiken voor het gerechtelijk vooronderzoek

Het belangrijkste verschil tussen artikel 86a en 221b voor de opsporingsambtenaar is, dat de opsporingsambtenaar tijdens het strafrechtelijk financieel onderzoek een afschrift mee moet nemen van de machtiging in het vonnis. Tijdens het gerechtelijk vooronderzoek volstaat een machtiging van de rechter-commissaris. De rechter-commissaris kan deze machtiging ambtshalve of op vordering van de vervolgingsambtenaar verlenen. Dat de vervolgingsambtenaar hier een "vorderingsrecht" heeft, betekent overigens dat hij tegen een afwijzende beschikking in appel kan gaan.

Vermelding verdient dat de bevoegdheid tot het geven van een uitleveringsbevel (bijvoorbeeld op grond van de Wet op de verdovende middelen) naast de in dit artikel gegeven bevoegdheid blijft bestaan. Gelet op het nieuwe art. 82 Sv kan een bevel tot uitlevering ook betrekking hebben op voorwerpen (zoals schriftelijke bescheiden) die wederrechtelijk verkregen voordeel aan kunnen tonen. Artikel 86a gaat met name daar verder, waar het ook een plicht tot het doen van opgave bevat.

Voor meer commentaar zij verwezen naar het gestelde over artikel 221b.

D. Bij artikel 82 is het nieuwe tweede lid van dit artikel reeds enigszins toegelicht.

Deze bijzondere inbeslag-nemingsbevoegdheid is ingevoerd om ervoor te zorgen dat een verdachte een op te leggen geldboete niet reeds bij voorbaat illusoir kan maken doordat hij al zijn geld naar het buitenland verplaatst, of het anderszins niet te traceren maakt. Bij de grote winsten die met drugscriminaliteit kunnen worden behaald is dergelijk gedrag alleszins te verwachten. Daar het hier om een zeer precaire bevoegdheid gaat (uiteindelijk wordt in zekere zin vooruitgelopen op een door de rechter op te leggen straf of maatregel) is er voor gekozen om toepassing van dit dwangmiddel in de fase voor de terechtzitting uitsluitend in handen te leggen van de rechter-commissaris.

Denkbaar is, dat een voorwerp door een opsporingsambtenaar is inbeslaggenomen, maar dat later blijkt dat het twijfelachtig is of de doeleinden van strafvordering die in art. 82 Sv genoemd worden, voortzetting van de inbeslagneming rechtvaardigen. Voortzetting van de inbeslagneming met het oog op de executie kan in een dergelijk geval wenselijk worden geacht. Het derde lid stelt buiten twijfel dat de rechter-commissaris in dat geval kan aangeven dat het reeds inbeslaggenomen voorwerp voortaan (al dan niet mede) ten behoeve van de executie van een eventueel op te leggen boete of maatregel tot ontneming van voordeel wordt gehouden.

- F. Het bij artikel 92 voorgestelde derde lid geeft, in samenhang met de inbeslagnemingsbevoegdheid van art. 91, de rechter-commissaris dezelfde bevoegdheden die opsporingsambtenaren -indien daartoe door hem gemachtigd- op grond van artikel 86a Sv hebben. Zie voor verdere toelichting het gestelde over art. 86a Sv.
- G. Artikel 103 bevat regels omtrent de bewaring van inbeslaggenomen voorwerpen. Ingevolge het tweede lid hoeven niet alle inbeslaggenomen voorwerpen te worden bewaard.

Indien de betreffende voorwerpen niet geschikt zijn voor opslag, is een machtiging van de vervolgingsambtenaar nodig voordat tot vervreemding, vernietiging etcetera kan worden overgegaan. Het derde lid bepaalt, dat als de voorwerpen niet geschikt zijn voor opslag gedurende langere tijd, door de rechter een machtiging voor vernietiging kan worden afgegeven.

Enigszins onzeker is, of hard drugs onder één van de categorieën van het tweede en derde lid vallen. Zo zijn hard drugs gewoonlijk niet bederfelijk, en de categorie voorwerpen waar in lid 2 op wordt bedoeld zijn toch in eerste instantie bederfelijke goederen. Anderzijds kan worden opgemerkt, dat de opslag van hard drugs gelet op de illegale waarde die deze goederen vertegenwoordigen, enorme kosten met zich mee brengt. Daarbij doet een belangrijke grond voor bewaring van inbeslaggenomen voorwerpen zich gewoonlijk bij hard drugs niet voor: teruggave aan de beslagene of een derde behoort niet dan hoogst zelden tot de mogelijkheden. De wetgever heeft besloten deze juridische knoop door toevoeging van een vierde lid door te hakken. Door uit te maken dat de in Lijst I, behorend bij de Wet op de verdovende middelen 1993 genoemde middelen niet geschikt zijn voor opslag, wordt uitgemakt dat een machtiging van de vervolgingsambtenaar voldoende is om tot vernietiging over te kunnen gaan. Deze gang van zaken spoort met de bestaande praktijk. Middelen voorkomend op lijst II moeten naar de criteria van het tweede en derde lid beoordeeld worden.

- H. Het toegevoegde artikellid houdt verband met de uitbreiding van diverse inbeslagnemingsbevoegdheden. Inbeslagneming met het oog op executie is in meer gevallen toegelaten. Bij dergelijke voorwerpen ligt het, meer dan bij voorwerpen die van belang zijn met het oog op de waarheidsvinding, voor de hand dat tot teruggave kan worden overgegaan als de verdachte (op andere

wijze) zekerheid heeft gesteld voor de executie. Dit artikellid verschaft daarvoor een wettelijke basis.

Hoe deze zekerheidstelling vorm krijgt, wordt niet in de wet geregeld, maar aan het inzicht van de vervolgingsambtenaar overgelaten. Het ligt echter voor de hand te kiezen voor storting van geldswaarden bij een bank, waarbij met de bank overeengekomen wordt dat de storter geen (vrije) toegang tot het gestorte bedrag heeft.

- I. Handhaving van deze titel is niet meer nodig nu de omschrijving van het begrip "voorwerp" in de gewone inbeslagnemingsregeling ook de vorderingen omvat.
- J. In dit artikel is een omschrijving van het begrip voorwerpen gegeven, die overeenkomt met die in het Wetboek van Strafrecht. Deze omschrijving is in de eerste plaats van belang voor de inbeslagneming. Daarom is deze omschrijving opgenomen na die in artikel 128. Het belang is evenwel niet tot dit dwangmiddel beperkt: de term speelt ook een rol in de executiesfeer, met name bij de onttrekking aan het verkeer en de verbeurdverklaring.
- K. Het gerechtelijk vooronderzoek is, zo is ook elders reeds betoogd, na de invoering van dit wetsontwerp niet alleen het kader waarbinnen het onderzoek naar het strafbare feit plaatsvindt. Ook het bestaan en de omvang van wederrechtelijk voordeel dat tot oplegging van een verplichting tot betaling kan leiden dient in beginsel in het onderzoek te worden betrokken. Deze toevoeging geeft uitdrukking aan die gedachte.

Opmerking verdient dat het gerechtelijk vooronderzoek tot wederrechtelijk verkregen voordeel *kan* worden uitgebreid. In lastige zaken is het denkbaar dat de rechter-commissaris zich beperkt tot het onderzoek van het strafbare feit. In dat geval kan onder omstandigheden een later plaatsvindend strafrechtelijk financieel onderzoek de gewenste informatie op dit terrein verschaffen.

L, M, N, O.

De huidige regeling aangaande sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek is onnodig omslachtig, en geeft aanleiding tot veel processuele complicaties. Het leek de wetgever goed, ook onze strafwet in dit opzicht aan de behoeften van een moderne criminaliteitsbestrijding aan te passen, een eis die ook door de gemelde verdragen wordt gesteld.

Hoofdgedachte achter de voorgestelde wijzigingen is, dat het gerechtelijk vooronderzoek niet meer kan worden heropend. Deze wijziging levert een enorme vereenvoudiging op. Bezwaarlijk lijkt zij daarbij niet. Een probleem zou kunnen zijn, dat vervolgingsambtenaar of verdachte na de sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek nog onderzoekshandelingen zou willen doen verrichten. Daarvoor biedt het recht ook zonder heropeningsmogelijkheid echter mogelijkheden. Art. 221 bepaalt immers dat het Hof van Justitie, nadat het gerechtelijk vooronderzoek gesloten is, op verzoek van de verdachte of de vervolgingsambtenaar nog het verrichten van bepaalde handelingen van onderzoek kan opdragen aan de rechter-commissaris. Het artikel bepaalt voortaan bovendien expliciet dat de rechter-commissaris ook zonder dergelijke opdracht aan een dergelijke vordering of een dergelijk verzoek gevolg kan geven.

Het vervallen van artikel 218 en artikel 219, alsmede de aanpassing in artikel 220 vloeien voort uit deze wijziging, evenals enige verderop te noemen aanpassingen.

P. Ad artikel 221a

In titel III A wordt het strafrechtelijk financieel onderzoek geregeld. De plaatsing achter het gerechtelijk vooronderzoek is gekozen omdat het strafrechtelijk financieel onderzoek in veel opzichten op het gerechtelijk vooronderzoek lijkt: ook hier gaat het om "speuringen" onder leiding van rechter-commissaris en vervolgingsambtenaar. Minder juist is deze plaatsing in zoverre, dat het strafrechtelijk financieel onderzoek eerst gevoerd wordt nadat de zittingsrechter daartoe heeft gemachtigd; in zoverre zou plaatsing verderop in het wetboek meer in de rede hebben gelegen. De wetgever heeft het eerste argument de doorslag laten geven. Anders dan het gerechtelijk vooronderzoek kan het strafrechtelijk financieel onderzoek eerst worden begonnen na een machtiging door de zittingsrechter. Deze machtiging kan pas in het vonnis worden gegeven. De gedachte daarachter is, dat het wenselijk is niet twee "vooronderzoeken" tegelijk te laten lopen: een gerechtelijk en een financieel. Dat kan tot coördinatie- en afstemmingsproblemen leiden die beter kunnen worden vermeden. Dat een strafrechtelijk financieel onderzoek eerst na het vonnis in eerste aanleg kan worden ingesteld, betekent overigens niet dat justitie in eerdere fases machteloos moet toezien hoe de verdachte vermogensbestanddelen naar het buitenland sluist. Artikel 91 lid 2 machtigt de rechter-commissaris immers, tijdens het gerechtelijk vooronderzoek ook voorwerpen in beslag te nemen tot bewaring van verhaal, en eventueel daartoe huiszoeking te doen. Deze voorwerpen kunnen ook bij derden inbeslaggenomen worden. Verder zijn de bevoegdheden die in het nieuwe art. 221b voor het strafrechtelijk financieel onderzoek worden voorgesteld tevens in het gerechtelijk vooronderzoek ondergebracht.

Het gerechtelijk vooronderzoek "omvat" daarmee als het ware ook een strafrechtelijk financieel onderzoek (vgl. ook de toevoeging aan art. 172 lid 1).

Het "eigenlijke" strafrechtelijk financieel onderzoek is met name bedoeld voor de gevallen waarin de rechter op de terechtzitting oordeelt dat het gerechtelijk vooronderzoek hem op het punt van het wederrechtelijk voordeel onvoldoende houvast biedt.

Hij zou in dat geval ook het onderzoek kunnen schorsen en de zaak terugwijzen naar de rechter-commissaris. Dat kan evenwel bezwaarlijk zijn: lites finiri oporet, en er is dikwijls geen goede reden om de oplegging van bijvoorbeeld een gevangenisstraf te laten wachten op de vaststelling van de hoogte van het genoten voordeel. Voor de verdachte kan de onzekerheid over de op te leggen straf zeer belastend zijn, het is wenselijk aan die onzekerheid een eind te maken.

Het strafrechtelijk financieel onderzoek wordt ingesteld en gevoerd door de vervolgingsambtenaar. De instelling van dit onderzoek is niet vormvrij; de schriftelijke beslissing van de vervolgingsambtenaar moet betekend worden aan degene tegen wie het onderzoek gevoerd wordt. Het onderzoek gaat echter niet eerst lopen vanaf de betekening (die overigens ook niet per definitie in persoon hoeft plaats te vinden), maar vanaf het moment, in de beschikking van de vervolgingsambtenaar bepaald.

Het tweede lid geeft een omschrijving van het doel van het strafrechtelijk financieel onderzoek.

Ad artikel 221b

In dit artikel wordt aan opsporingsambtenaren een aantal bevoegdheden toebedeeld. In de eerste plaats kan bevolen worden, opgave te doen van bescheiden of gegevens die van belang zijn in verband met wederrechtelijk verkregen voordeel, of daar inzage of afschrift van te geven.

Wie weigert aan één van deze bevelen te voldoen, maakt zich schuldig aan het strafbare feit van artikel 236 Wetboek van Strafrecht indien het bevel redelijkerwijs noodzakelijk was met het oog op het in artikel 221a lid 2 omschreven doel van dit onderzoek. Hetzelfde geldt voor degene die niet op eerste vordering opgeeft (al dan niet schriftelijk) welke vermogensbestanddelen van degene tegen wie het onderzoek gericht is, hij onder zich heeft of heeft gehad. Deze vermogensbestanddelen zullen overigens gewoonlijk niet door de opsporingsambtenaren in beslag genomen mogen worden; de vervolgingsambtenaar en de rechter-commissaris hebben daartoe wel de bevoegdheid. De opsporingsambtenaren mogen de schriftelijke bescheiden in beslag nemen die hen op grond van a. of b. ter hand zijn gesteld. Zij mogen echter op grond van deze bepaling niet naar de betreffende bescheiden gaan zoeken. In feite lijken de bevoegdheden die in lid 1 onder a en b. worden genoemd sterk op de bevoegdheid tot het bevelen van uitlevering. Het tweede en derde lid zijn ook door de regeling van de uitlevering van voorwerpen tijdens het gerechtelijk vooronderzoek geïnspireerd. De gedachte achter de beperking van het tweede lid is, dat het niet redelijk is, met strafbedreiging op de achtergrond, van de verdachte te vergen dat hij meewerkt aan een tegen hem gerichte kaalpluk-actie. De grond tot invoering van het derde lid is, dat het belang, dat een ieder zich ook in zeer benarde omstandigheden tot een arts, advocaat of een daarmee gelijk te stellen erkende hulpverlener kan wenden, naar de opvatting van de wetgever zwaarder hoort te wegen dan het belang van strafvordering. Indien mocht blijken dat dit onderdeel van deze regeling tot misbruik leidt, zal de wetgever overwegen dit te herzien. Banken, accountants, verzekeringsmaatschappijen en dergelijke behoren niet tot de kring van verschoningsgerechtigden.

Aan hen kan dan ook zonder bezwaar de in dit artikel bedoelde vordering worden gericht.

Ad artikel 221c

In dit artikel zijn de bevoegdheden tijdens het strafrechtelijk financieel onderzoek van anderen dan opsporingsambtenaren opgenomen. De inbeslag-nemingsbevoegdheid van de vervolgingsambtenaar is in het voorgaande reeds ter sprake gekomen. Indien voor inbeslagname huiszoeking nodig is, dient de vervolgingsambtenaar echter te vorderen dat de rechter-commissaris deze voert. Krachtens het derde lid kan de rechter-commissaris een dergelijke huiszoeking in principe ook zelfstandig voeren, gelet op het feit dat de vervolgingsambtenaar het strafrechtelijk financieel onderzoek voert, ligt dit echter niet voor de hand. De rechter-commissaris hoeft de vordering van de vervolgingsambtenaar uit het tweede lid niet toe te wijzen; hij heeft in dit opzicht een zekere beleidsruimte.

Het derde lid maakt een aantal inbreuken op de regeling van bevoegdheden tijdens het gerechtelijk vooronderzoek, die noodzakelijk zijn gelet op de aard van dit onderzoek.

Ad artikel 221d

In dit artikel wordt de sluiting van het strafrechtelijk financieel onderzoek geregeld. Deze sluiting geschiedt door de vervolgingsambtenaar. Indien deze te lang wacht met het sluiten van het onderzoek kan het Hof van Justitie - op verzoek van degene tegen wie het onderzoek gericht is, niet ambtshalve dus - hem bevelen tot sluiting over te gaan.

In beginsel kan een gesloten strafrechtelijk financieel onderzoek niet worden heropend.

De vervolgingsambtenaar dient het onderzoek met spoed en inzet te voeren; onverantwoord dralen van zijn kant zal gewoonlijk geen reden kunnen zijn, het onderzoek weer te heropenen. De regering meent echter dat niet geheel van de mogelijkheid van heropening kan worden afgezien. Voorkomen moet immers worden dat door - achteraf ontdekt - bedrog dan wel valsheid in geschrift van de zijde van de verdachte of een derde een aan het rechtsgevoel tegemoetkomende afwikkeling van de strafzaak kan worden gefrustreerd.

De vervolgingsambtenaar moet, teneinde heropening te verkrijgen, de rechter-commissaris adiëren. Vermelding verdient, dat tegen een afwijzende beschikking van de rechter-commissaris voor de vervolgingsambtenaar appel openstaat op grond van art. 376 Sv. De verdachte kan een positieve beslissing van de rechter-commissaris aanvechten door een (eventueel hernieuwd) sluitingsverzoek tot het Hof van Justitie te richten.

Q, R, S, T, U

Deze wijzigingen vloeien voort uit de voorgestelde versimpeling van de sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek.

V. Deze bepaling is een pendant van het aan artikel 105 toegevoegde vierde lid. Ook als de rechter de teruggave beveelt, lijkt het wenselijk deze mogelijkheid te creëren. Indien zekerheidstelling niet plaatsvindt, gaat de teruggave niet door en kan te zijner tijd executie op het - tot bewaring van verhaal gehouden - voorwerp plaatsvinden.

W. De machtiging, in dit artikel bedoeld, vormt de "deur" naar het strafrechtelijk vooronderzoek. De rechter stelt dit onderzoek niet zelf in, dat doet de vervolgingsambtenaar. Deze heeft een zekere beleidsvrijheid om te beoordelen of hij van de verleende machtiging gebruik maakt. In beginsel geldt de machtiging echter als een verzoek van het Hof waaraan hij gevolg dient te geven.

Het tweede lid maakt duidelijk dat een strafrechtelijk financieel onderzoek alleen kan worden bevolen als er een ernstig feit begaan is, en aannemelijk is dat daaruit aanmerkelijk voordeel is voortgevloeid.

De vervolgingsambtenaar hoeft zich in het strafrechtelijk financieel onderzoek echter niet tot dit feit en het daaruit voortvloeiende voordeel te beperken, zo wordt duidelijk bij bestudering van de artikelen 54a en volgende. Het gaat hier om een voorwaarde voor het machtigen tot, en daarmee het instellen van een onderzoek, niet om een beperking van de reikwijdte daarvan.

De machtiging tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek kan zowel door de Kantonrechter als door het Hof van Justitie worden gegeven. Als een door de Kantonrechter ingesteld onderzoek beëindigd is vóór de behandeling van de hoofdzaak in appel, kan het Hof van Justitie op grond van de door middel van het strafrechtelijk financieel onderzoek verkregen gegevens een ontnemingsmaatregel opleggen. Als het strafrechtelijk financieel onderzoek nog niet is afgesloten kan een dergelijke ontnemingsmaatregel in principe ook worden opgelegd; het strafrechtelijk financieel onderzoek zal in dat geval vervolgens normaliter met toepassing van art. 221d Sv wordt gesloten. Als het Hof van Justitie het wederrechtelijk verkregen voordeel reeds heeft ontnomen zal het gewoonlijk niet voor de hand liggen dat de vervolgingsambtenaar ook nog een afzonderlijke vordering indient op grond van art. 54b Wetboek van Strafrecht.

- X. In dit artikel zijn enige kleine wijzigingen doorgevoerd. Het eind van de beklagtermijn wordt voortaan in principe gekoppeld aan het einde van de zaak. Als het niet tot een vervolging komt, duurt de termijn ingevolge het gewijzigde derde lid voortaan langer. Met deze wijzigingen is een betere rechtsbescherming beoogd. Deze leek, hoewel de genoemde verdragen er nu niet direct toe dwingen, wenselijk gelet op de verruimde strafvorderlijke bevoegdheden, met name op het punt van de inbeslagneming, die wel uit de verschillende verdragen voortvloeien.
- Y. De redactie van dit artikel is aangepast aan de veranderde regeling aangaande de verbeurdverklaring en dergelijke, doordat het openbaar ministerie voortaan ook reeds bij het gedeeltelijk aan een ander toebehoren van een voorwerp in principe in actie moet komen.
Het tweede lid van dit artikel strekt er slechts toe, nodeloze inspanningen te vermijden.
- Z. In artikel 54b van het Wetboek van Strafrecht is een mogelijkheid opgenomen bij afzonderlijke beschikking de maatregelen tot onttrekking aan het verkeer en de verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel op te leggen. Procedurele voorzieningen omtrent deze beschikking zijn aldaar niet getroffen. Dit artikel beoogt daarin te voorzien.
Het eerste lid wijst het bevoegde gerecht aan. Bevoegd tot het geven van de betreffende beschikking is het gerecht waarvoor de zaak in eerste aanleg zal worden vervolgd, is vervolgd of had kunnen worden vervolgd. Een dergelijke bevoegdheidsbepaling komt ook elders in het wetboek wel voor: vergelijk art. 460 lid 2 Sv. Dat de rechter in eerste aanleg competent is verklaard brengt met zich mee dat ook indien het Hof van Justitie bijvoorbeeld

besluit een strafrechtelijk financieel onderzoek in te stellen, de vordering ter afronding daarvan bij de kantonrechter moet worden ingediend.
Het tweede lid bepaalt dat de beschikking niet gegeven wordt dan op een met redenen omklede vordering van de vervolgingsambtenaar. Dat volgt in feite reeds uit art. 54b Wetboek van Strafrecht. De redenen waarmee de vordering omkleed moet zijn kunnen summier worden weergegeven.
Zo kan bij een vordering met het oog op de ontneming van voordeel ontstaan worden met de verwijzing naar het strafrechtelijk financieel onderzoek dat in de betreffende zaak heeft plaatsgevonden. Bij een vordering met het oog op onttrekking aan het verkeer kan een omschrijving van de voorwerpen ontstaan.
Van meer belang is het derde lid. Bepaald wordt dat aan de bekende eigenaar van voorwerpen waarvan de onttrekking aan het verkeer wordt gevorderd een afschrift van de vordering moet worden betekend. Indien de vordering strekt tot het opleggen van een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, wordt eveneens een afschrift van de vordering aan de betrokkene betekend. Betekening in persoon is niet vereist.
Hiermee in verband staat het voorschrift van het volgende lid: als betekening heeft plaatsgevonden en de belanghebbende bij de behandeling van de vordering verschijnt, dient de rechter de belanghebbende in de gelegenheid te stellen zijn opvattingen kenbaar te maken. Een belanghebbende die aanwezig is moet overigens ook worden gehoord als de vordering niet aan hem is betekend. Aanwezigen die hun kwaliteit van belanghebbende voor de rechter niet aannemelijk kunnen maken hoeven niet te worden gehoord, al is zulks vanzelfsprekend niet verboden.

Belanghebbende is, zo is voor alle duidelijkheid bepaald, voor de toepassing van dit artikel slechts degene aan wie het aan het verkeer onttrokken of te onttrekken goed toebehoort, alsmede degene jegens wie een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel wordt gevorderd of aan wie een dergelijke verplichting is opgelegd. Zo wordt bijvoorbeeld uitgesloten dat degenen die een recht hebben anders dan een eigendomsrecht met betrekking tot goederen waarvan de onttrekking aan het verkeer wordt gevorderd (bijvoorbeeld een retentierecht) in deze procedure een rol kunnen spelen. Dergelijke (al dan niet beweerdelijke) rechthebbenden dienen hun heil bij de civiele rechter te zoeken.

Voor alle duidelijkheid is in dit artikel ook bepaald dat de belanghebbende in de gelegenheid gesteld wordt van de stukken van het onderzoek kennis te nemen. Indien een strafrechtelijk financieel onderzoek tegen de betrokkene is gevoerd, heeft hij ook al eerder de gelegenheid gehad van deze stukken kennis te nemen (en om eventueel een copy te maken van de meest relevante documenten). Het is evenwel in overeenstemming met eisen van fair play de betrokkene in de gelegenheid te stellen ook voor de behandeling zelf zich terdege voor te bereiden. Ook bij onttrekking aan het verkeer kan kennisneming van bepaalde stukken van belang zijn. Uitgangspunt is dat de verdachte even goed geïnformeerd moet zijn als vervolgingsambtenaar en rechter omtrent de zaken die ter discussie staan.

In principe kan dit "inzagerecht" inhouden, dat verdachte een kopie van het betreffende stuk krijgt of mag maken. Niet onder alle omstandigheden heeft de verdachte evenwel recht op een afschrift van bepaalde stukken. Vervolgingsambtenaar en rechter hebben het recht om een en ander te toetsen. Stukken die evidentelijk geen enkel of een zeer gering belang hebben voor de verdediging hoeven niet ter beschikking te worden gesteld.

Lid vijf bepaalt dat de beschikking met redenen omkleed is, en onverwijld aan de bekende belanghebbende wordt betekend. Deze bepaling is met name van belang voor het instellen van het appel, dat in het zesde lid geregeld wordt. De vervolgingsambtenaar kan ingevolge dit artikellid binnen veertien dagen na dagtekening van de beschikking hoger beroep instellen; de belanghebbenden hebben de mogelijkheid van appel tot veertien dagen na de betekening.

Deze hoeft niet in persoon plaats te vinden. Ingeval de beschikking de onttrekking aan het verkeer van voorwerpen inhoudt is zulks niet zeer bezwaarlijk: gewoonlijk zal, als de ontrekkingsbeschikking geheel en al aan hem voorbij is gegaan, nog de mogelijkheid bestaan een bezwaarschrift in te dienen ex art. 461 Sv. Indien een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel is opgelegd bestaat die mogelijkheid evenwel niet. Daarom is (ook gelet op de belangen die in dat geval op het spel kunnen staan) de appeltermijn daar langer gemaakt: de betrokkene kan hoger beroep instellen tot veertien dagen nadat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de beschikking hem bekend is.

Indien de belanghebbende wel op tijd op de hoogte raakt van de beschikking, kunnen hem verschillende rechtsmiddelen ten dienste staan. Naast het hoger beroep op grond van dit artikel kan hij immers soms ook een klaagschrift indienen op grond van art. 461 Sv. Het zevende lid beoogt deze cumulatie van rechtsmiddelen uit te sluiten. Als de belanghebbende hoger beroep heeft ingesteld, of overeenkomstig het vierde lid is gehoord en derhalve hoger beroep had kunnen instellen omdat hij met de zaak op de hoogte was, kan hij geen beklag doen overeenkomstig art. 461 Sv.

- AA. Toevoeging van het onderhavige artikellid is gewenst gelet op de moeilijkheden die anders zouden kunnen rijzen bij de executie van de verbeurdverklaring in deze gevallen. De eigendom gaat vanzelfsprekend over op de staat.
- BB. Het eerste lid van dit artikel maakt duidelijk hoe de maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel geëxecuteerd wordt. Een punt van verschil met de geldboete is de vervangende hechtenis: deze kan bij de verplichting tot betaling een veelvoud belopen van wat bij geldboetes mogelijk en gebruikelijk is. Tot andere bepalingen betreffende de executie hoeft dat evenwel niet te leiden.
- Het tweede lid en de daarop volgende behelzen een kwijtscheldingsprocedure. Deze zal met name belang hebben voor het geval waarin het vonnis dat in eerste aanleg een machtiging tot een strafrechtelijk financieel onderzoek bevatte, in hoger beroep vernietigd wordt. Het zou vreemd zijn een afzonderlijke beschikking inhoudende een maatregel tot ontneming van voordeel te executeren als de vaststelling dat een strafbaar feit is begaan inmiddels is vervallen. Daarom ook wordt het kwijtscheldingsverzoek door het Hof van Justitie, in raadkamer behandeld. Dat een verzoek als hier bedoeld zelden succesvol zal zijn in het geval waarin de vaststelling van een strafbaar feit intact is gebleven blijkt uit lid drie. Het vastgestelde bedrag kan slechts worden kwijtgescholden of verminderd op grond van omstandigheden die zich na de oplegging hebben voorgedaan, of die ten tijde daarvan niet of niet volledig aan de rechter bekend waren.

ARTIKEL III

A, B en C

Deze wijzigingen hebben slechts ten doel de Wet economische delicten aan het Wetboek van Strafrecht zoals dat na dit wetsontwerp gewijzigd is, aan te passen.

Paramaribo, 31 juli 2002,

R. R. VENETIAAN.